

SPRÁVA KRNAP

Správa krkonošského národního parku

ROČENKA
2024

1. KRKONOŠSKÝ NÁRODNÍ PARK ENCYKLOPEDICKY

Krkonoše

- krystalické pohoří prvohorního stáří o rozloze 721 km² (jižní česká část 454 km², severní polská část 177 km²)
- rozpětí nadmořských výšek od 400 po 1 603 m n. m. (vrchol Sněžky, nejvyšší česká hora)
- geologickou stavbu určují krystalické břidlice (svory, fylity, kvarcity) a krkonošská žula
- výrazné pozůstatky čtvrtohorního zalednění a působení periglaciálního klimatu – ledovcové kary a trogy, morény, ledovcová jezera, mrazem tříděné půdy, tory, periglaciální sutě, kryoplanáčnické terasy
- pramenná oblast Labe, Úpy, Jizerky a Mumlavy, na polské straně Kamienna, Wrzosówka, Podgórna, Lomnica a Jedlica; výrazné vodopády, obří hrnce
- chladné a vlhké oceánické podnebí, převládající západní větry, teplota + 6 °C až 0 °C, srážky od 800 mm na úpatí až po 1 600 mm na hřebenech; sněhová pokrývka 100 až 300 cm, na hřebenech zůstává ležet až 180 dní; 50 aktivních lavinových drah
- 4 vegetační výškové stupně (submontánní mezi 400 až 800 m n. m., montánní mezi 800 až 1 200 m n. m., subalpínský mezi 1 200 až 1 450 m n. m. a alpínský mezi 1 450 až 1 603 m n. m.)
- krkonošská arko-alpínská tundra v subalpínském a alpínském stupni je unikátním dokladem opakovaného propojení severské a alpské přírody na hřebenech Krkonoš v průběhu několika zalednění Evropy koncem třetihor a ve čtvrtohorách
- přes 1 300 druhů cévnatých rostlin a téměř 300 druhů obratlovců (převážně ptačích druhů); vysoký počet glaciálních reliktních a krkonošských endemitů
- k nejvýznamnějším ekosystémům patří listnaté, smíšené a horské smrkové lesy, porosty křehké, květnaté horské louky, severské smilkové louky, alpínské vyfoukované trávníky, křivolesy a alpínské nivy na lavinových drahách, hřebenová severská rašeliniště

Krkonošský národní park

- Krkonošský národní park (KRNP) zřízen v roce 1963 na rozloze 550 km² vč. ochranného pásma, na polské straně hor zřízen Karkonoský Park Narodowy (KPN) již v roce 1959 na rozloze 56 km²; Správa KRNP sídlí ve Vrchlabí, Dyrekcja KPN v Jelení Hoře – Sobieszowě
- nová „managementová“ zonace rozděluje území národního parku dle aktuálního stavu a cíle na: zónu přírodní – 7 327,6 ha, zónu přírodě blízkou – 8 106,8 ha, zónu soustředěné péče – 20 702,3 ha a zónu kulturní krajiny – 183,7 ha
- od roku 1992 jsou Krkonoše zařazeny do mezinárodní sítě biosférických rezervací UNESCO jako bilaterální biosférická rezervace Krkonoše/Karkonosze; severská rašeliniště na hřebenech jsou zařazena do seznamu mokřadů mezinárodního významu v rámci Ramsarské konvence; celé Krkonoše jsou uvedeny mezi významnými ornitologickými lokalitami v Evropě (IBA)
- na české straně Krkonoš se rozkládají katastry 29 obcí

- počet trvale bydlících obyvatel v obou parcích je přibližně 27 000, na území horské části Krkonoš se nachází přibližně 6 000 trvale obydlených nebo rekreačních objektů, z toho v národních parcích asi 1 500
- aktuální čísla ukazují, že Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo navštíví 3,8 milionu lidí a stráví zde téměř 11,9 milionu osobodní; oba národní parky tak patří mezi nejnavštěvovanější evropská chráněná území
- síť turistických cest na české straně Krkonoš má celkovou délku přibližně 700 km, v provozu je cca 400 lyžařských vleků a lanovek a přibližně stejný počet sjezdových tratí a lyžařských svahů
- podrobné informace o území KRNAP a všech aktuálních událostech lze získat v síti informačních středisek, která jsou v Peci pod Sněžkou, ve Vrchlabí, ve Špindlerově Mlýně a v Harrachově

2. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA SPRÁVY KRNAP

Charakteristika Správy KRNAP a její hlavní činnosti

- Správa KRNAP je příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem životního prostředí ČR. Sídlí ve Vrchlabí (Dobrovského čp. 3). V regionu Krkonoš má řadu detašovaných pracovišť. V čele Správy je ředitel, jmenovaný do funkce ministrem životního prostředí.
- Správa KRNAP je odbornou organizací pro ochranu přírody, zabezpečení strážní, kontrolní a informační služby, provádění sanačních a údržbářských prací a kulturně-výchovné činnosti pro území národního parku (NP) a jeho ochranného pásma (OP). Současně provádí hospodářskou činnost v lesích.
- Posláním Správy je zajistit uchování a zlepšení přírodního prostředí NP a jeho OP, zejména ochranu či obnovu samořídících funkcí přírodních systémů, přísnou ochranu krkonošské flóry a fauny, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů a využití území NP a OP k ekologicky únosné turistice a rekreaci nezhoršující životní prostředí.

Těmito činnostem odpovídá organizační struktura Správy KRNAP (viz schéma na str. 5), podle níž je organizace členěna na čtyři samostatné odbory:

Odbor péče o národní park

Odbor státní správy

Odbor vnějších vztahů

Odbor vnitřních věcí

Z hlavních činností jednotlivých odborů

Odbor péče o národní park

- systematický průzkum, inventarizace a monitoring vývoje přírodního fondu
- koordinace výzkumu přírodního fondu a účast v národních a mezinárodních výzkumných projektech
- management významných přírodovědných lokalit
- záchrana genofondu in situ a ex situ, vč. provozu útulku pro hendikepované organismy
- vyhodnocování forem využívání území NP a jeho OP
- koncipování plánu péče o NP a jeho OP a koordinace jeho plnění
- odborné posudky a poradenská činnost
- povolování vstupu do I. a II. zóny NP a zvláště chráněných území
- vydávání sborníku vědeckých prací OPERA CORCONTICA
- správa, hospodaření a ochrana lesních pozemků a lesních porostů na nich rostoucích, včetně lesních cest, provozních budov – staveb sloužících k zajištění lesního hospodaření

- zajištění (dodavatelsky nebo ve vlastní režii) veškerých činností zabezpečujících optimální plnění všech funkcí lesů na území NP a jeho OP
- péče o genofond lesních dřevin
- správa určených drobných vodních toků a vodohospodářských děl, zajišťování lesnicko-technických meliorací a hrazení bystřin
- plnění výkonu práva myslivosti a rybářství
- dohled a inspekční činnost v terénu
- údržba turistických horských cest
- vybavení terénu pro návštěvníky
- regulace provozu motorových vozidel
- práce s návštěvníky, exkurze, přednášky

Celkem zaměstnanců: 245
Aktualizováno k 20.03.2019

Organizační struktura
Správy Krkonošského národního parku

Odbor státní správy

- výkon státní správy dle zákona o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb., v platném znění) na území KRNAP a jeho OP
- výkon státní správy dle zákona o předcházení ekologické újmy a o její nápravě (č. 167/2008 Sb., v platném znění) na území KRNAP a jeho OP
- výkon státní správy dle zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (č. 334/1992 Sb., v platném znění) pouze na území KRNAP
- výkon státní správy dle zákona o myslivosti (č. 449/2001 Sb., v platném znění) pouze na území KRNAP
- výkon státní správy dle zákona o rybářství (č. 99/2004 Sb., v platném znění) pouze na území KRNAP
- funkce dotčeného orgánu státní správy pro úseky, kde jsou výkonem státní správy pověřeny stavební úřady, vodohospodářské úřady, báňské úřady apod. (např. stavební činnost, vodní hospodářství, odpady, lesní hospodářství, změny kultur pozemků a další)
- v rámci vymezených kompetencí vydává závazná stanoviska a vede samostatná správní řízení ukončená správními rozhodnutími
- normotvorná činnost, tj. vydávání nařízení Správy KRNAP

Odbor vnějších vztahů

- vydávání měsíčníku KRKONOŠE – JIZERSKÉ HORY
- správa fotoarchivu
- sbírkotvorná činnost vč. evidence, preparace, konzervace a restaurace sbírkového fondu
- správa regionální a studijní knihovny
- výzkum a průzkum regionu na úseku historie, etnografie a přírodních věd
- prezentace muzejní činnosti a sbírkového fondu prostřednictvím výstav, expozic a publikací
- vzdělávací programy, přednášky a exkurze pro děti, mládež, dospělé návštěvníky a obyvatele Krkonoš
- soutěže, letní tábory a aktivity mládeže, stanice Mladých ochránců přírody
- propagační a ediční činnost, audiovizuální programy, návrhy informačního vybavení terénu
- zajišťování činnosti sítě stálých a sezonních informačních středisek

Odbor vnitřních věcí

- plánování a financování všech činností Správy KRNAP
- účetnictví, mzdy a fakturační činnost
- správa a ochrana majetku
- investiční činnost, údržba budov a staveb
- vnitropodniková doprava
- tvorba informačních databází a jejich využívání pomocí GIS
- výměna informací a materiálů v rámci institucí v ČR a zahraničí

- odborný a technický servis počítačové sítě Správy KRNAP
- provozování vlastní domovské stránky Správy KRNAP (www.krnep.cz) a interní verze www pro vnitřní komunikaci v rámci Správy KRNAP

3. OCHRANA PŘÍRODY

Rok 2024 v projektu „Management sekundárního bezlesí Krkonošského národního parku“

Josef Harčarik

V roce 2024 jsme zahájili realizaci projektu „Management sekundárního bezlesí Krkonošského národního parku (2023–2029) s finanční podporou z prostředků Operačního programu životního prostředí.

Péče o louky za pomoci hospodářů

S hospodáři jsme uzavřeli 67 dohod nebo smluv o dílo na akce zaměřené na péči o louky po celém území KRNP a jeho ochranném pásmu. Díky těmto dohodám jsme mohli realizovat opatření na celkové ploše 112,35 jedinečných hektarů. Pro plošná a nadstavbová opatření byl původně vyčleněn rozpočet 7 567 703,40 Kč, nicméně z důvodu nenaplnění personálních kapacit se nám podařilo proplatit pouze 3 652 237 Kč.

Obnova biodiverzity na vybraných lučních enklávách

Pro obnovu biodiverzity, zejména na odloučených lučních enklávách, kam se semena rostlin nemohou jednoduše dostat přirozenou cestou, a pro plochy po zásadní likvidaci borůvků, jsme sbírali osivo vybraných běžných lučních druhů, jak bylin, tak travin. Toto osivo jsme následně dali k vyčištění. Z vyčištěného osiva plánujeme předpěstovat mladé rostliny, které budou vysazeny do rastrového záhonu v klášterní zahradě ve Vrchlabí. Tento záhon bude sloužit nejen pro osvětu návštěvníků, ale i jako matečnice, ze které budeme každoročně sbírat semena pro výše zmíněné plochy na lučních enklávách. Celkem plánujeme pěstovat a dosívat 22 druhů rostlin.

Pracovní skupina pro louky

Kromě hospodářů a garantů plošného managementu jste na loukách mohli potkat i naši pracovní skupinu, která se o louky starala od dubna do listopadu. Jejich práce zahrnovala sběr větví, úklid kamenů a odpadků, výřezy náletových dřevin a zásahy proti invazním rostlinám. Dále se starali o hnojení, sekání, úklid travní hmoty a péči o ohniska.

Péče o louky s novým přístupem

V roce 2024 jsme zavedli nový prvek v péči o louky – cílené maloplošné zásahy na ohniscích biodiverzity a v jejich okolí. Těmto lokalitám se věnují především naši zaměstnanci. Díky tomu se nám podařilo zajistit péči o 9,63 ha ohnisek a 5,73 ha tzv. bufferů v jejich okolí. V průběhu roku se bohužel nepodařilo vysoutěžit plánovanou sekací techniku a plně zajistit personální obsazení. Pro veřejnost byla jistě zajímavá pásová seč, kterou jsme v roce 2024 rozšířili na více ploch, včetně těch v blízkosti významných turistických tras. Podrobnější informace naleznete v naší tiskové zprávě „Pásová seč zpestřila krkonošské louky“.

Audity lokalit:

Před začátkem projektu bylo rozhodnuto o dvou formách externího auditu lokalit. První forma počítá se sběrem podkladů, návštěvou lokalit a tvorbou infolistu, tzv. terénní audit. Druhá forma spočívá pouze

s administrativní účastí odborných pracovníků, tedy se sběrem podkladů, jejich vyhodnocením a vyhotovením infolistů. V roce 2024 proběhly čtyři externí audity: dva terénní a dva administrativní.

Vyjednávací aktivity

V neposlední řadě jsme se věnovali i vyjednávacím aktivitám, bez kterých by se péče o celé sekundární bezlesí nemohla realizovat. Na pozemcích zařazených do zemědělských dotací se nám podařilo vyjednat změnu managementu na 964 ha, mezi tyto změny patří například i ponechávání nepokosených ploch pro bezobratlé živočichy. Na pozemcích, kde je nevhodná či žádná péče, jsme oslovili 21 vlastníků a uživatelů pozemků s návrhy na správnou péči.

Informovanost

Veřejnost byla informována o aktivitách projektu pomocí 4 tiskových zpráv, na facebooku bylo vytvořeno 38 příspěvků a v rámci spolupráce s oddělením ekovýchovy Správy KRNP proběhlo jarní hrabání významných luk, především botanických lokalit.

Souhrn plošných opatření a vynaložených příspěvků na hospodaření v roce 2024

Činnost	Jednotky	2024
Pastva (ovcí, skotu, koní)	ha	40,2
Seč nedopasků	ha	11,1
Seč křovinořezem	ha	31,3
Seč ručně vedenou sekačkou	ha	24,4
Seč lehkou mechanizací	ha	19,9
Vláčení	ha	16,9
Rozmetání hnoje	ha	0,9
Vápnění	ha	0
Výřez náletových dřevin	ks	59
Výše příspěvků celkem:		3 652 237 Kč

Souhrn speciálních opatření realizovaných pracovní skupinou Správy KRNP

Činnost	Jednotky	2024
Zásahy proti invazním a expanzním druhům	ha	8,86
Výřez náletových dřevin	ha	3,75
Frézování pařezů	m ²	2
Vodní režim – ručně	m	1267,55
Ruční hnojení	ha	0,48

Úprava terénu (včetně likvidace odpadů a sběru kamenů)	m ³	42,58
Převoz hmot	m ³	32,61
Péče o ohniska a jejich okolí	ha	15,36

Program péče o krajinu

Hana Matěásková, Ing. Michaela Kavánová

V roce 2024 již dvacátým osmým rokem přispěl Program péče o krajinu k ochraně přírody na území KRNAP a jeho ochranného pásma.

Čerpání finančních prostředků dle jednotlivých účelů použití finančních prostředků (dříve předmět podpory) a typů opatření ukazuje následující přehled:

Účel použití finančních prostředků PPK	Typ opatření pro daný účel PPK	Počet akcí	Náklady bez DPH (Kč)
A.1 Neinvestiční opatření k podpoře předmětů ochrany ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech	4. Opatření zajišťující existenci částí přírody pro jejichž ochranu byla předmětná území zřízena (včetně předmětů ochrany evropsky významných lokalit) nebo existenci zvláště chráněného druhu	1	337 095,00
A.2 Neinvestiční opatření k podpoře zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů ve zvláště chráněných územích a jejich ochranných pásmech.	4. Opatření zajišťující existenci částí přírody pro jejichž ochranu byla předmětná území zřízena (včetně předmětů ochrany evropsky významných lokalit) nebo existenci zvláště chráněného druhu	6	204 348,41
A.3 Neinvestiční opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit	4. Opatření zajišťující existenci částí přírody pro jejichž ochranu byla předmětná území zřízena (včetně předmětů ochrany evropsky významných lokalit) nebo existenci zvláště chráněného druhu	1	33 187,40

A.4 Neinvestiční opatření k zajištění povinností státu plynoucích z právních předpisů vztahujících se ke státní správě zvláště chráněných území a jejich ochranných pásmech, včetně navrhovaných	3. Opatření směřující k odstranění dřívějších negativních zásahů nebo negativních vlivů	1	3 424 855,97
	4. Opatření zajišťující existenci částí přírody pro jejichž ochranu byla předmětná území zřízena (včetně předmětů ochrany evropsky významných lokalit) nebo existenci zvláště chráněného druhu	9	
A.5 Neinvestiční opatření realizovaná na základě dohod uzavřených dle § 68 zákona č. 114/1992 Sb.	4. Opatření zajišťující existenci částí přírody pro jejichž ochranu byla předmětná území zřízena (včetně předmětů ochrany evropsky významných lokalit) nebo existenci zvláště chráněného druhu	31	5 609 135,12
A.6 Podkladové a osvětové materiály pro krajinotvorné programy	5. Zpracování podkladových a osvětových materiálů pro krajinotvorné programy jako podkladů pro účelné vynakládání fin. prostředků v rámci programu	1	28 428,00
Celkem		50	9 637 049,90

Finanční prostředky byly využity následovně:

- vyřezávání náletu s cílem podpory geomorfologického jevu,
- tvorba tůní, podpora zvl. chr. druhů údržbou menších vodních ploch,
- podpora netopýrů vyčištěním jejich zimovišť,
- transport a aplikace hnoje,
- mechanická i chemická likvidace invazních a expanzivních druhů rostlin (zejména lupiny mnoholisté, netýkavky žláznaté, šťovíku alpského a křídlatky japonské),
- zajištění péče o významné a památné stromy – realizace zdravotního a bezpečnostního řezu,
- obnova alejí podél cest dosadbou stromů, výsadba stromů v krajině, podpora a obnova extenzivních sadů,
- likvidace nežádoucích nárostů křovin a dřevin pro udržení žádoucí druhové skladby lučních porostů,

- podpora drobných vlastníků a nájemců v péči o botanicky cenné porosty v KRNAP a OP (seč a úklid travní hmoty nebo pastva, přesekání nedopasků, udržování vodního režimu, podpora bezobratlých živočichů),
- zajištění potřebné péče o přírodní památky a botanické lokality (seč a úklid travní hmoty nebo zajištění pastvy s přesekáním nedopasků, udržování vodního režimu, podpora bezobratlých živočichů),
- realizace požadovaného managementu na vybraných květnatých horských loukách (seč a úklid travní hmoty nebo zajištění pastvy s přesekáním nedopasků, udržování vodního režimu, podpora bezobratlých živočichů),
- zajištění podkladů pro proces lučního auditu a zpracování dat pořízených pro monitoring a management luk.

Při rozdělování finančních prostředků na podporu lučních společenstev jsou upřednostňovány louky a luční enklávy, které splňují následující:

- louky s výskytem zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (např. pětiprstka žežulník, prstnatec májový, vstavač osmahlý, vachta trojlístá, zvonek český, chřástal polní a další),
- luční společenstva, které jsou chráněna soustavou Natura 2000, mezi něž patří druhově bohaté smilkové trávníky, květnaté podhorské a horské louky, podmáčené a rašelinné louky,
- louky významné z hlediska zachování krajinného rázu,
- louky v majetku České republiky a Správa KRNAP má příslušnost hospodařit s majetkem státu, tedy je nutné zajistit péči o tyto pozemky.

Rozdělování finančních prostředků z Programu péče o krajinu se řídí Směrnicí MŽP č. 4/2022 pro poskytování finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu v letech 2022–2026 a ceny jsou stanoveny na základě kalkulace vycházející z ceníku „Náklady obvyklých opatření MŽP“.

Přidělená dotace od MŽP na rok 2024 činila 9 630 000 Kč.

Realizovaná opatření jsou podrobně uvedena v následující tabulce:

Číslo akce	Název akce	Zonace	Popis opatření	Výměra (ha)	Počet (ks)	Náklady 2024 (Kč)
------------	------------	--------	----------------	-------------	------------	-------------------

101	Péče o cenné luční porosty na území KRNP	NP	jarní ošetření pozemků, pokos a úklid travní hmoty, likvidace mladých náletových dřevin	201,20		1 113 344,82
102	Péče o cenné luční porosty na území ochranného pásma KRNP	OP	jarní ošetření pozemků, pokos a úklid travní hmoty, likvidace mladých náletových dřevin	49,50		274 441,98
103	Péče o vybrané louky na území KRNP a jeho OP (k. ú. Paseky n. Jiz., Špindlerův Mlýn, Velká Úpa II atd.)	OP – NP	komplexní péče o luční enklávy a jejich částí – jarní vláčení, pokos a úklid travní hmoty, pastva, podpora bezobratlých živočichů ponecháním neposečených ploch	51,79		752 529,90
105	Péče o památné a významné stromy na území KRNP a OP	OP – NP	komplexní odborná péče o památné a významné stromy, hodnocení aktuálního stavu stromů – významná alej na Studenov		6+1	439 471,00
106	Invazivní rostliny (k. ú. Dolní Dvůr, Dolní Malá Úpa, Velká Úpa II, Špindlerův Mlýn)	OP – NP	mechanická nebo chemická likvidace lupiny mnoholisté, křídlatky japonské a netýkavky žláznaté	0,80		25 250,00
107	Výřez náletových dřevin v okolí Lysečinské jehly (k. ú. Dolní Lysečiny)	NP	vyřezávání náletu s cílem podpory geomorfologického jevu	0,04		337 095,00
107	Výřez náletových dřevin na lučních enklávách (k. ú. Rýchory, Velká Úpa, Dolní Dvůr)	OP – NP	vyřezávání náletu na lučních enklávách včetně odvozu hmoty	0,79	95,00	153 088,89
110	Výsadba stromů na území KRNP a OP	OP – NP	podpora výsadeb stromů v krajině a následná péče o ně (solitérní dřeviny, liniová výsadba, remízy)		45,00	63 625,00
110	Výsadba ovocných stromů na území KRNP a OP (k. ú. Janské Lázně)	OP	podpora výsadeb ovocných stromů v krajině a následná péče o ně (solitérní		22,00	57 486,00

			dřeviny, liniová výsadba, remízy)			
111	Podpora biodiverzity na TTP hnojením (k. ú. Horní Malá Úpa)	OP – NP	naložení, převoz a aplikace hnoje	3,64		33 187,40
112	Ochrana obojživelníků (k. ú. Rýchory)	NP	tvorba tůň – Sokolka		1,00	16 800,00
118	Obnova drobných rybníků (k. ú. Dolní Dvůr, Strážné, Rudník)	OP – NP	podpora rostl. a živ. populací údržbou vodních ploch.		3,00	1 070 220,00
119	Podpora netopýrů (k. ú. Křížlice, Rudník)	OP – NP	čištění zimovišť netopýrů			5 980,00
120	Lom Strážné (k. ú. Strážné)	NP	péče o bývalou PP Lom Strážné; výřezy nežádoucích náletových dřevin, rozvolnění porostního okraje, opatření proti erozi	0,35	6,00	164 860,00
121	Lesní opatření v NP – používání šetrných technologií	NP	používání k přírodě šetrných technologií při zajišťování péče o lesy, za pomoci koně nebo lanovkou			1 773 039,97
123	Zpracování dat pořízených pro monitoring a management luk (bezobratlí)	OP – NP	zajištění terénních dat a jejich zpracování, data budou využita pro plánování lučního mng v dalších letech			28 428,00
125	Péče o památné a významné stromy na území KRNAP a ochranného pásma (k. ú. Maršov I)	OP	komplexní odborná péče o významné stromy – javorová alej, bezpečnostní řez		20,00	53 250,00
1404	Černá Bouda (k. ú. Černá Hora v Krkonoších)	NP	seč a úklid travní hmoty	0,98		25 673,69
1405	Bouda Mír (k. ú. Černý Důl)	NP	vláčení, seč a úklid travní hmoty, pastva ovcí, přesekání nedopasků	2,06		50 347,90

1406	Brádrlerovy Boudy (k. ú. Špindlerův Mlýn)	NP	seč a úklid travní hmoty	2,22		49 365,34
1407	Davidovy Boudy (k. ú. Špindlerův Mlýn)	NP	seč KŘ a RVS, úklid travní hmoty	3,16		120 573,44
1410	Dvoračky (k. ú. Rokytno v Krkonoších)	NP	seč a úklid travní hmoty, pastva	5,47		196 576,87
1411	Friesovy Boudy (k. ú. Strážné)	NP	seč a úklid travní hmoty, pastva, přesečení nedopasků	4,54		86 818,94
1416	Eliščino údolí (k. ú. Horní Malá Úpa)	NP	pastva, seč a úklid travní hmoty	8,98		383 521,82
1441	Modrý Důl (k. ú. Pec pod Sněžkou)	NP	seč a úklid travní hmoty, pastva	2,27		44 538,14
1445	Nad Velvetou (k. ú. Hořejší Vrchlabí)	NP	seč a pastva	4,39		125 014,08
1448	Severka (k. ú. Pec pod Sněžkou)	NP	seč a pastva	6,68		203 600,18
1450	Sněžné Domky (k. ú. Rýchory)	NP	mulčování, senoseč	0,75		16 708,41
1453	Richtrovy Boudy (k. ú. Pec pod Sněžkou)	NP	senoseč lehkou mechanizací – Kašpárek	1,06		27 471,71
1454	Růžohorky (k. ú. Velká Úpa II)	NP	pastva	3,32		47 307,91
1457	Velké Típeltovy Boudy (k. ú. Velká Úpa I)	NP	pastva, seč a úklid travní hmoty, přesečení nedopasků	2,04		30 646,85
1462	Studniční Boudy (k. ú. Pec pod Sněžkou)	NP	seč a úklid travní hmoty, pastva	11,47		461 215,45
1463	Šimovy Chalupy (k. ú. Dolní Malá Úpa)	NP	seč a úklid travní hmoty, pastva	10,10		405 876,56
1469	Zadní Rennerovky (k. ú. Strážné)	NP	seč a úklid travní hmoty, pastva	13,98		278 116,70
1472	Žacléřské Boudy (k. ú. Horní Malá Úpa)	NP	seč a úklid travní hmoty, přesečení nedopasků	0,62		18 377,33
1482	Klásterka (k. ú. Přední Labská)	NP	pastva skotu	11,50		468 188,95
1484	Obří Důl – Za Kapličkou (k. ú. Pec pod Sněžkou)	NP	seč a úklid travní hmoty	2,19		53 001,62
1492	HMÚ Orlice (k. ú. Horní Malá Úpa)	NP	pastva skotu	1,32		46 017,70
1497	Špindlerovy Boudy (k. ú. Špindlerův Mlýn)	NP	přesečení nedopasků a seč KŘ	2,19		43 629,98

1504	Sklenařice – mokřad u Vrtu (k. ú. Sklenařice)	OP	seč a úklid trvale podmáčené louky	0,56		13 348,95
1507	Větrník (k. ú. Velká Úpa II)	NP	seč a úklid travní hmoty, pastva	2,10		79 013,42
Celkem				412,06	198,00	9 637 049,90

Přidělené finanční prostředky pro rok 2024	9 630 000,00
---	--------------

Pásová seč zpestřila krkonošské louky

Radek Drahný

Nápadné pruhy, které se na konci léta objevily na některých krkonošských loukách, podobné jako na fotbalových stadionech, zaujaly nejednoho návštěvníka Krkonoš. Jedná se o důsledek tzv. pásové seče, kdy pásy v druhově pestrých porostech umožní nejen dozrání a vysemenění bylin, ale také podpoří výskyt bezobratlých živočichů. Jedná se o letošní novinku, kdy na vybraných plochách, tzv. ohniscích biodiverzity specificky nastavujeme hospodářské práce s cílem tato ohniska rozšířit i na přilehlé plochy luk a postupně tak přidávat pestrosti krkonošské krajiny.

Louky Krkonošského národního parku jsou jedním ze tří fenoménů, které KRNAP chrání a pečuje o ně. Zásadním zdrojem, zajišťující tuto péči od roku 2023, je projekt s názvem *Management sekundárního bezlesí Krkonošského národního parku* z programu Operační program životního prostředí.

Louky sekundárního bezlesí jsou dílem člověka, tedy druhotně vzniklým společenstvem rostlin a na ně vázaných živočichů. Vznikly před více než 400 lety. Generace hospodářů louky několik století udržovaly. Výsledkem jejich dlouhodobé a nekončící péče byly pestré, druhově bohaté porosty s nepřeborným množstvím kvetoucích bylin. Vazba mezi loukou a člověkem je křehká a podmíněčná. Bez zásahů člověka louky degradují, až postupně zaniknou. I v Krkonoších, po odsunu německy mluvících tradičních hospodářů po konci druhé světové války, o louky několik desetiletí nikdo nepečoval. Louky začaly degradovat, zarůstat náletovými dřevinami a jejich druhové bohatství začalo klesat.

Správa KRNAP se snaží od devadesátých let minulého století navrátit loukám zpět jejich rovnováhu. Nejprve malými krůčky na malých plochách, s postupem času se péče o cenné louky rozšířila. V současnosti se Správa KRNAP, za pomoci hospodářů a finančních prostředků z projektů na péči o luční porosty, pravidelně stará o více než 600 hektarů.

Nejsou ale všechny louky stejné a v detaily ani jedna louka není v celém svém rozsahu stejná, homogenní. Na louce lze i nezkušeným okem najít několik typů lučních biotopů, různou kvalitu, horší a lepší místa, i místa, která již necháváme přirozenému vývoji. Ty nejlepší, nejkvětnatější, druhově nejpestřejší a nejvíce zachovalé nazýváme ohniska biodiverzity neboli ohniska luční pestrosti.

A právě na těchto ohniscích jsme letos prvně vyzkoušeli tzv. pásovou seč, která má podporuje snadnější dozrání a vysemenění bylin, ale také podporuje výskyt bezobratlých živočichů. Např. motýli mohou po celou sezónu v nesečených částech nalézt potravu i úkryt a jejich housenky mají kde dokončit vývoj. Při pásové seči je potřeba myslet na to, že nepokosené plochy by měly zůstat každou sezónu na jiném místě. Dlouhodobě ponechané plochy bez péče začnou totiž opět degradovat a opatření se mine účinkem.

Více informací o loukách lze zjistit v ceněné publikaci našeho kolegy Stanislava Březiny a spoluautorů *Louky – dobrodružství poznávání*, která vyhrála cenu Magnesia Litera 2024.

Původní ovocné stromy se vracejí do Krkonoš. Přibude jich více než stovka

Radek Drahný

Ovocných stromů v krajině ubývá. Proto Správa KRNAP vyvíjí úsilí, které má tento trend zvrátit. Do krajiny Krkonoš vysazujeme původní ovocné odrůdy, dříve rostoucí u každé chalupy. Díky projektu *Návrat starých ovocných odrůd do Krkonoš*, který finančně podpořil Nadační fond Škoda Auto, přibude v Krkonoších hned 100 nových ovocných stromů.

50 stromků jsme vysadili už v roce 2023 nad Vrchlabím a v tyto dny zasadíme další padesátku podél Naučné stezky svaté Barbory v Černém Dole. Výše uvedený projekt je pro nás zajímavý z toho důvodu, že neřeší pouze výsadbu stromků, ale zajišťuje také péči o ně v následujících třech letech. „Vysazujeme slivoně, hrušně, třešně a jabloně. Veřejnost se může těšit třeba na oblíbená Podzvičinská jablka či Holovouské malinové,“ říká ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch.

„Věříme, že zachování původních ovocných odrůd prostřednictvím výsadeb do krajiny je klíčové pro udržení biodiverzity a zachování kulturního dědictví. Tato iniciativa, do které se zapojil náš nadační fond, nejenže přispívá k ochraně ohrožených odrůd ovoce, ale také podporuje tradiční zemědělské postupy a posiluje propojení mezi člověkem a přírodou. Tímto způsobem přispíváme k udržitelnému rozvoji naší krajiny a zajišťujeme, že se následující generace budou moci nadále těšit z jejího přírodního bohatství,“ říká Ladislav Kučera, ředitel Nadačního fondu Škoda Auto.

Staré odrůdy ovocných stromů v Krkonoších jsou historicky pěstované druhy, které se vyznačují vysokou odolností vůči místním drsným podmínkám. Tyto odrůdy, často jabloně, hrušně nebo švestky, se adaptovaly na chladné klima hor a byly součástí tradičních krkonošských zahrad a sadů. Mají specifickou chuť, jsou často odolnější vůči chorobám a vyžadují méně intenzivní péči než moderní komerční odrůdy. Jejich zachování je důležité z hlediska biodiverzity a tradičního zemědělství. Nové stromky, které pomohli vysadit i dobrovolníci z vrchlabského závodu Škoda Auto, se stanou také záložní populací genofondu starých ovocných odrůd, které využívali naši předci už za první republiky.

Více o starých ovocných odrůdách z Krkonoš se můžete dočíst v brožuře:

Projekt *Návrat starých ovocných odrůd do Krkonoš* finančně podpořil Nadační fond Škoda Auto.

Záchranná stanice

Ondřejka Bachtíková, Julie Mochová

- Přidružené stanice – území Krkonošského národního parku, odběrná místa – pracoviště Správy KRMAP, spolupracovníci – zaměstnanci územních pracovišť.
- Zajištění veterinární péče – MVDr. Václav Jindra.
- Zhodnocení příjmu živočichů – v tomto roce bylo přijato a ošetřeno 155 zvířat. Cca 60 % živočichů bylo dovezeno naším záchranným vozidlem a ve zbylých 40 % občané donesli či dovezli živočicha osobně, nebo ho umístili do babyboxu. Z celkového počtu se v 85 % jednalo o opeřence a ve zbylých případech se stali našimi pacienty obojživelníci a savci.
- Realizované záchranné transfery – na stávajících lokalitách (které se periodicky opakují) – Vrchlabí obchvat, Vrchlabí – u letiště, Rudník – Bolkov, Čistá v Krk. – Slunečná, Špindlerův Mlýn – u přehrad, Horní Maršov Albeřice, Harrachov – Nový Svět, Rokytnice nad Jizerou – hřiště. Dále došlo k úpravám trdlišť a jejich okolí i samotných transferových ploch.
- Environmentální výchova – specifickým postavením naší záchranné stanice je, že je součástí aktivit Správy KRMAP. Např. projekt Bodlinka je realizován společně s pracovníky oddělení péče o návštěvníky. Ve spolupráci s pracovníky ÚP a IC realizujeme projekt „Pomozte krkonošské zvěři“ (koordinovaná distribuce suchého pečiva, suchých plodů, ovoce a zeleniny do přezimovacích obůrek). Dále spolupracujeme na projektu „Jelen lesní – seznamte se“ (exkurze do přezimovací obůrky s odborným výkladem). Dále v nově otevřeném muzeu KRMAPu se nachází expozice chráněných obojživelníků, která je v péči záchranné stanice, díky čemuž se účastníme výukových programů. Při těchto akcích Správy KRMAPu prošlo záchrannou stanicí až kolem 1500 lidí.
- Osoba odpovědná za péči o handicapovaná zvířata – Ondřejka Bachtíková.
- Vydané propagační materiály: brožura – PÉČE O HANDICAPOVANÉ ŽIVOČICHY, brožura – ŽIVOT V KRKONOŠSKÝCH VODÁCH, brožura – POKLADY STARÝCH ZAHRAD, naučné kartičky se zvířaty žijícími v Krkonoších, puzzle – vzácní živočichové Krkonoš, časopis – KRKONOŠSKÉ ČUMÁČKY A ZOBÁČKY (hádky a kvízy), letáčky – KDY ZACHRAŇOVAT, JAK SE CHO VAT. Samolepky na podporu KRMAP. Záchranná stanice je zakomponována do dalších PM Správy KRMAP. Stále probíhá kampaň na ochranu kriticky ohrožených druhů – tetřívka obecného a vlka obecného v Krkonoších. Záchranná stanice se podílí na intenzivním monitoringu vlka a šetření škod způsobených velkými šelmami na území KRMAPu. Jsme v součinnosti i s dalšími orgány, které se touto problematikou zabývají.
- Během roku 2024 se nám podařilo v rámci ochrany obojživelníků a v rámci kampaně ZADRŽENÍ VODY V KRAJINĚ zrealizovat v lokalitě Rýchory celkovou revitalizaci trdliště pro zachycení migrujících obojživelníků. V přípravné fázi je také velký projekt týkající se stavu

vodních toků a schopnosti zadržování vody v krajině. Neustálý příliv turistů nás nutí k intenzivní ochraně míst, která poskytují útočiště nejen chráněným druhům zvířat.

- Úspěchy, zajímavosti, problémy, plány – úspěšnou je naše ZS tím, že lidé místní i turisté z celých Krkonoš akceptují naše preventivní opatření. Stále se snažíme s lidmi komunikovat a tím předcházet fatálním situacím. Zajímavostí je, že se do povědomí dostala aktivita sběru jablek, lesních plodů vč. suchého pečiva, kdy část zůstává v naší ZS a část putuje ke krkonošské zvěři do přezimovacích obůrek. Podařilo se ve spolupráci s terénním personálem Správy KRNAP zabezpečit transport a včasnou první pomoc všem nahlášeným střetům s poraněnými živočichy. ZS svými preventivními opatřeními docílila bezproblémového chodu. Opět se potvrdilo, že základem úspěchu je intenzivní komunikace s lidmi, na kterou se stoprocentně soustředíme. Zároveň necháváme větší prostor přirozeným procesům na území národního parku.

Genofondová zahrada Správy KRNAP

Ludmila Harčariková

Genetická banka pěstuje vzácné a chráněné druhy rostlin od podhůří do nejvyšší polohy Krkonoš. Nejstarší terénní odběry se uskutečnily již v roce 1978 a některé z těchto rostlin jsou na zahradě udržovány dosud, jako například kontryhel rozeklaný (*Alchemilla fissa*) a kyhanka sivolistá (*Andromeda polifolia*). Na sbírce se podíleli a podílí botanici Správy KRNAP (J. Štursa, H. Štursová, M. Kociánová, J. Zahradníková, J. Harčarik, L. Harčariková, J. Dvořák, V. Zavadil). Mezi zásadní druhy patří endemický jeřáb sudetský (*Sorbus sudetica*), u něž v zahradě udržujeme 25 klonů, dále vrba bylinná (*Salix herbacea*; 10 klonů), koniklec jarní alpský (*Pulsatilla vernalis* var. *alpestris*), rod jestřábníků (*Hieracium*; 25 druhů), rod kontryhelů (*Alchemilla*; 18 druhů) a řada dalších. Důležitou částí je i sbírka semen krkonošských vzácných druhů, která je uchovávána při -18 °C a splňuje podmínky Genetických bank, a je zamýšlena jako poslední záchrana pro tyto druhy.

Sbírka semenné banky ohrožených druhů rostlin Krkonoš je naplňována od roku 2000 a ke konci roku 2024 obsahuje 579 vzorků semen od celkem 151 taxonů cévnatých rostlin. Část sbírky je uložena ve VÚRV v Ruzyni a část v genetické bance Správy KRNAP. K uloženým vzorkům semen je nutno provádět vstupní testy klíčivosti a po deseti letech opakovat re testy s optimálním typem, zjistit jak si vzorky semen uchovávají klíčivost.

4. PÉČE O LES

Zhodnocení činnosti OPNP v roce 2024

Petr Blažek

Činnost odboru péče o národní park (OPNP) byla v roce 2024 ovlivněna stále pokračující gradací kůrovce nejen ve střední a východní části Krkonoš (LHC Maršov, část LHC Vrchlabí) jako v předchozích letech, ale už i v západní části Krkonoš (LHC Harrachov). Tato situace způsobuje zvýšený objem nahodilých těžeb v lesních porostech na území KRNP.

Nepříznivý vliv na činnost OPNP má také celkový stav lesních porostů na území ČR, kde vlivem dlouhodobého sucha dochází k oslabování lesních porostů a jejich napadení kůrovci. Těžba kůrovcem napadené dřevní hmoty byla na území KRNP v posledních pěti letech nejvyšší od roku 1994, kdy správa lesů přešla pod Správu KRNP.

Celkově lze konstatovat, že v roce 2024 došlo k překročení plánovaných ukazatelů v těžbě dřeva k dodávkám a přibližování dřeva a zároveň nebyly naplněny některé výkony v pěstebních činnostech.

Umělá obnova byla v roce 2024 provedena na ploše 24,97 ha (v roce 2023 na ploše 28,00 ha, v roce 2022 27,36 ha). Následující roky lze očekávat srovnatelný, či mírně zvýšený (v důsledku výsadby na kalamitních plochách) objem zalesňování s objemem letošního roku. Celkově nižší objem zalesňování proti nedávné minulosti je z hlavní části důsledkem změny způsobu těžeb, kdy nedochází k vzniku nových holin a porost je v obnovní těžbě pouze uvolňován pro přirozené zmlazení. Toto přirozené zmlazení je v roce 2024 evidováno na ploše 38,65 ha. V následujících letech s postupným odrůstáním náletů můžeme počítat s nárůstem přirozené obnovy. Dále bylo pokračováno s dosadbou listnatých dřevin a jedle do již založených smrkových kultur.

Výchovné zásahy v roce 2024 byly provedeny na celkové ploše 160,58 ha. Z toho tvoří prořezávky 2,22 ha a probírky 158,36 ha.

V roce 2024 došlo k navýšení těžeb oproti stanovenému plánu z důvodu zpracování nahodilých těžeb (kůrvec, vítr). V důsledku toho se také podíl nahodilých těžeb k těžbě celkové drží na vysoké úrovni srovnatelné s předchozími lety. V roce 2024 činí procento nahodilých těžeb k těžbě celkové 73 %, v roce 2023 83 %, v roce 2022 to bylo 90 %. Z celkové výše těžeb 131 501 m³ tak tvoří nahodilé těžby 96 511 m³, z těžeb nahodilých hmota napadená kůrovci 31 636 m³.

Úmyslné těžby, s výjimkou těžeb předmýtních (probírky), se po většinu roku 2024 neprováděly. Zbývající část těžeb činí nevyhnutelné těžby související s odkácením nebezpečných stromů v blízkosti obydlí, cest a turistických chodníků.

Plán těžeb realizovatelné dřevní hmoty ve výši 90 000 m³ byl naplněn na 125 155 m³. Celková výše těžeb činí 131 501 m³ z čehož je 1 799 m³ samovýroby a 4 547 m³ hmoty ponechané v porostu. Využitelné hmoty tedy bylo již zmíněných 141 943 m³. Přibližování dřevní hmoty se provádělo převážně šetrnými technologiemi – potahy, lanovkami a vyvážecími soupravami, přímé přibližování dřeva z porostů traktory není prakticky z ekologických důvodů prováděno. Celkem tak bylo přibliženo 127 266 m³ dřeva.

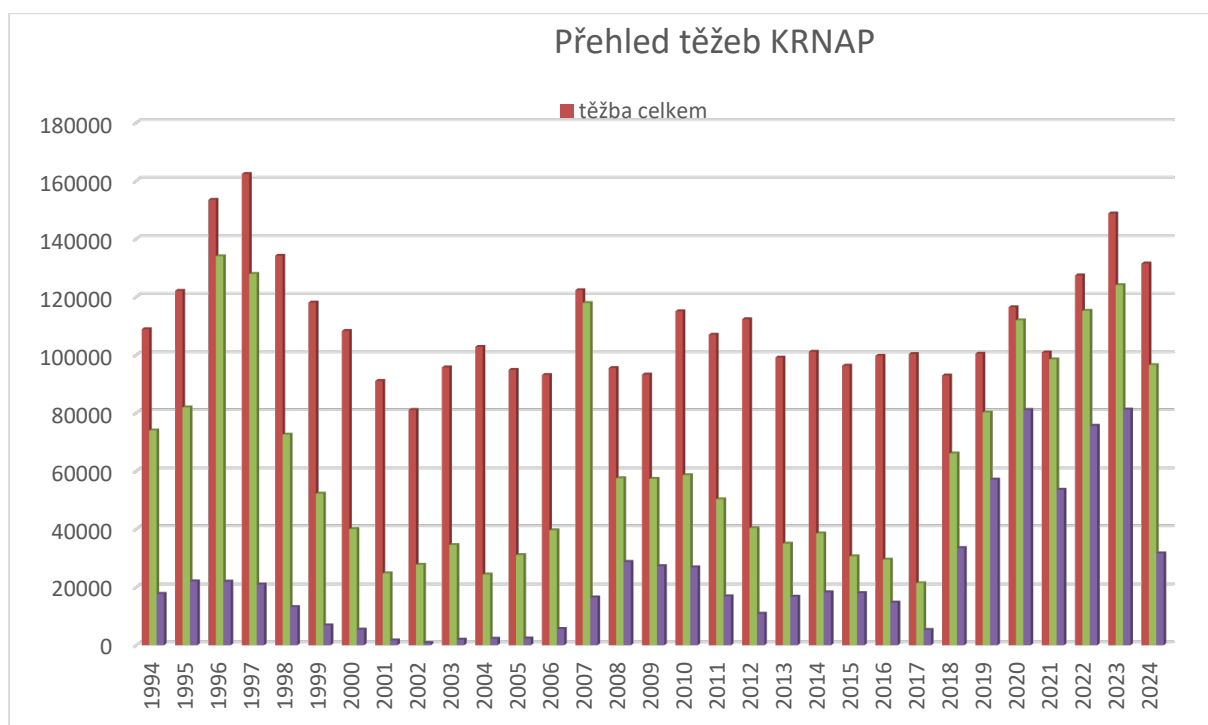
Přehled těžeb dřeva KRNP v roce 2024:

	Těžba dřeva v m ³
--	------------------------------

Roční předpis v m ³	Úmyslná		Nahodilá			Celkem
	obnovní	výchovná	Kůrovec	vítr, sníh, ostat.	%	
144 373	20 264	14 726	31 636	64 875	73	131 501

Přehled těžební činnosti Správy KRNAP

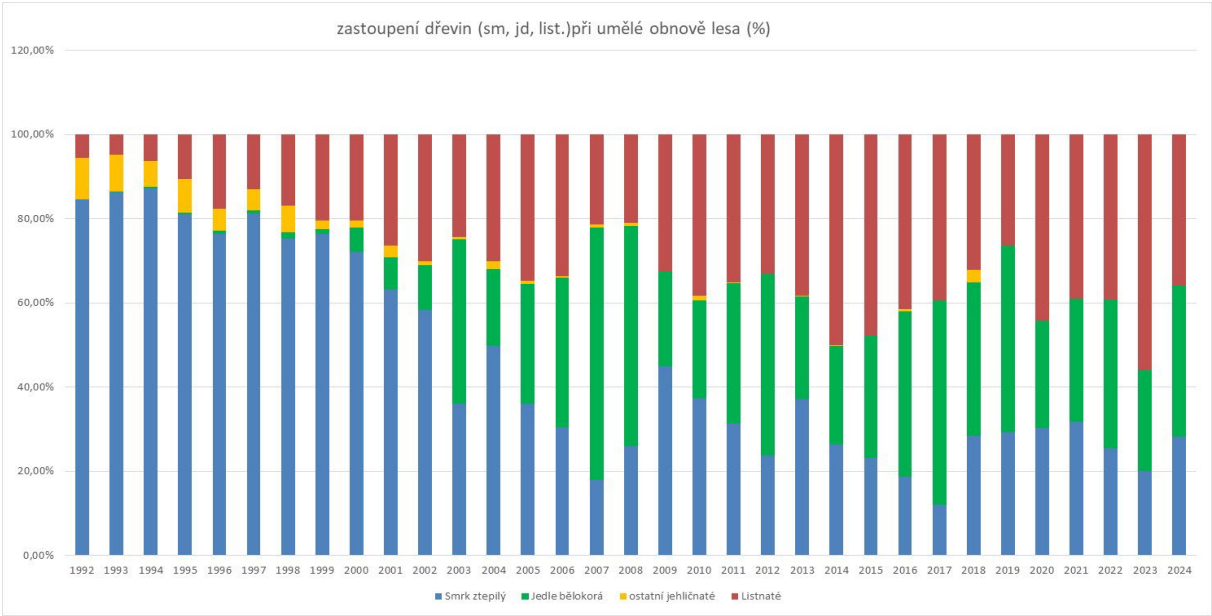
rok	těžba celkem	z toho nahodilá	z nahodilé hmyzová
1994	108 873	73 981	17 701
1995	122 075	81 915	22 009
1996	153 458	133 999	21 899
1997	162 352	127 904	20 943
1998	134 186	72 568	13 163
1999	118 058	52 199	6 847
2000	108 277	40 012	5 370
2001	91 057	24 744	1 667
2002	81 069	27 710	758
2003	95 700	34 513	1 928
2004	102 795	24 330	2 221
2005	94 869	31 031	2 313
2006	93 111	39 574	5 621
2007	122 320	117 894	16 456
2008	95 484	57 499	28 707
2009	93 243	57 339	27 229
2010	115 038	58 574	26 849
2011	106 961	50 293	16 820
2012	112 290	40 344	10 853
2013	99 099	34 979	16 722
2014	101 098	38 487	18 200
2015	96 317	30 568	17 953
2016	99 745	29 491	14 686
2017	100 340	21 372	5 275
2018	92 940	66 039	33 480
2019	100 432	80 183	57 058
2020	116 432	111 932	81 058
2021	100 888	98 477	53 582
2022	127 408	115 219	75 610
2023	148 730	124 004	81 197
2024	131 501	96 511	31 636

Přehled těžeb v KRNAP za 2024 dle jednotlivých územních pracovišť

	ÚP Harrachov	ÚP Rezek	ÚP Šp. Mlýn	ÚP Černý Důl	ÚP Pec pod Sněžkou	ÚP Horní Maršov	KRNAP celkem (m³)
předmýtní úmyslná (m³)	1 701,76	2 434,51	2 221,04	1 471,76	2 484,68	4 412,45	14 726,20
mýtní úmyslná (m³) vč. mimořádné	5 550,36	4 831,48	2 024,96	5 244,06	1 169,87	1 443,23	20 263,96
Těžba úmyslná celkem (m³)	7 252,12	7 265,99	4 246,00	6 715,82	3 654,55	5 855,68	34 990,16
kůrovcová (hmyzová) (m³)	3 585,24	8 266,64	5 094,91	4 270,53	7 499,64	2 918,67	31 635,63
lapáky (m³)	811,56	3 956,33	4 046,81	2 287,49	1 050,54	1 143,51	13 296,24
kůrovcová celkem (m³)	4 396,80	12 222,97	9 141,72	6 558,02	8 550,18	4 062,18	44 931,87
živelná – vítr (m³)	1 807,15	8 118,67	5 987,44	8 645,47	4 656,03	21 244,12	50 458,88
ostatní (m³)	239,11	643,15	13,10	224,59			1 119,95
živelná + ost. celkem (m³)	2 046,26	8 761,82	6 000,54	8 870,06	4 656,03	21 244,12	51 578,83

Těžba nahodilá celkem (m³)	6 443,06	20 984,79	15 142,26	15 428,08	13 206,21	25 306,30	96 510,70
Těžba celkem (m³)	13 695,18	28 250,78	19 388,26	22 143,90	16 860,76	31 161,98	131 500,86

Obnova lesa v roce 2024

zalesňování

z toho :	ha	1 000 ks	% z plochy	% z množství
smrk ztepilý	7,02	17,640	28,11	32,76
jedle bělokorá	8,99	9,309	36,00	17,29
dub letní	0,45	2,480	1,80	4,61
buk lesní	6,55	22,360	26,23	41,53
javor klen	0,43	0,690	1,72	1,28
bříza pýřitá	1,37	0,910	5,49	1,69
olše šedá	0,10	0,300	0,40	0,56
třešeň ptačí	0,04	0,050	0,16	0,09
jeřáb ptačí	0,02	0,100	0,08	0,19
Celkem	24,97	53,839	100,00	100,00
síše a přirozená obnova				
smrk ztepilý	24,44			
jedle bělokorá	0,11			
modřín opadavý	0,66			
buk lesní	5,59			

javor klen	0,66
jasan ztepilý	0,26
bříza sp.	2,54
jeřáb ptačí	4,39
celkem	38,65

Správa KRNP zísala v roce 2024 od společnosti Škoda Auto 29 100 sazenic lesních dřevin

Pavel Blažek

Správa Krkonošského národního parku získala od Škoda Auto, a. s., v rámci projektu *Za každé prodané auto v ČR jeden zasazený strom* prostředky na nákup a výsadbu 29 100 sazenic. Cílem projektu je podpořit nekomerční výsadbu především v místech ohrožených vodní či větrnou erozí, v místech ohrožených sesuvy půdy, zelené pásy mezi komunikacemi a obcí či rekultivace území. Tímto projektem chce společnost Škoda Auto upozornit na aktivity v oblasti životního prostředí a snižování emisí.

Správa Krkonošského národního parku se opětovně stala úspěšným žadatelem v projektu a získala 412 750 Kč na nákup a výsadbu sazenic jedle bělokoré a listnatých dřevin. Výsadby se provádějí za účelem zlepšení druhové skladby porostů na území Správy KRNP, a to formou podsadeb stávajících, převážně smrkových porostů sazenicemi jedle bělokoré a listnatých dřevin nebo formou dosadeb těchto dřevin do založených smrkových kultur. Celkem se v rámci projektu vysadilo 6 190 ks sazenic jedle bělokoré, 22 160 ks buku lesního, 650 ks javoru klenu a 100 ks jeřábu ptačího.

Správa KRNP zísala v roce 2024 v rámci projektu *Zasad' život* 2 820 sazenic jedle bělokoré

Pavel Blažek

Správa Krkonošského národního parku získala od v rámci projektu *Zasad' život* prostředky na nákup a výsadbu 2 820 sazenic jedle bělokoré. Cílem projektu je podpořit nekomerční výsadbu a tím se aktivně podílet na boji proti změně klimatu. Projekt se výhradně zaměřuje na podporu veřejně vlastněných lesů tam, kde je to vážně potřeba, a to převážně biologicky chráněné dřeviny, které nikdo za sto let nepokácí.

Správa Krkonošského národního parku získala v rámci projektu 50 000 Kč na nákup a výsadbu sazenic jedle bělokoré. Výsadby se provádějí za účelem zlepšení druhové skladby porostů na území Správy KRNP a jeho ochranného pásma, a to formou podsadeb stávajících, převážně smrkových porostů sazenicemi jedle bělokoré. Součástí provedených výsadeb bylo i zabezpečení sazenic proti zvěři formou nátěrů proti okusu, instalací individuálních ochran nebo zřizováním oplocenek.

5. STÁTNÍ SPRÁVA

Vývoj v legislativě

Hana Slavičková

V roce 2024 byl zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. novelizován zákonem č. 182/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2021 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 465/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury a infrastruktury elektronických komunikací (liniový zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tento předpis vložil do zákona o ochraně přírody a krajiny nový § 82 a, který se týká zvláštních ustanovení o povolování zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů.

Zákonem č. 196/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 312/2002 Sb., o úřednicích územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, byl novelizován § 79 a zákona o ochraně přírody a krajiny, který se týká zvláštní odborné způsobilosti.

Souhrnný přehled činnosti OSS

Hana Slavičková

V roce 2024 vydal odbor státní správy 527 závazných stanovisek (především ke stavební činnosti) a 1792 správních rozhodnutí (z toho povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les bylo 282). Celkově pracovníci odboru odeslali 4 012 písemností, k nimž patří kromě výše zmíněných rozhodnutí a závazných stanovisek také např. oznámení o zahájení řízení, výzvy k doplnění podání, stanoviska k územně plánovacím dokumentacím, stanoviska k dotčení soustavy Natura 2000 – EVL Krkonoše a PO Krkonoše, konzultační stanoviska apod.

Za celý rok přijal odbor státní správy celkem 5 922 písemnosti (podání, rozhodnutí stavebních a vodoprávních úřadů, protokolů z ústních jednání, jichž se pracovníci odboru účastnili aj.).

V 6 rozhodnutích o stanovení výše odvodů za odnětí ze zemědělského půdního fondu byly předepsány odvody ve výši 63 370,68 Kč. Ve 131 správních řízeních sankční povahy (přestupky fyzických a právnických osob) vedených v roce 2024 byly uloženy pokuty v celkové výši převyšující 1 milion Kč.

Nová opatření obecné povahy

Hana Slavičková

Správa Krkonošského národního parku (KRNAP) vydala dne 27. dubna 2024 opatření obecné povahy č. 1/2024, které povoluje výjimky ze zákazu rušit, chytat nebo usmrcovat problematické jedince vlka obecného (*Canis lupus*). Toto opatření je platné do 31. prosince 2034 a vztahuje se na území KRNAP a jeho ochranného pásma (s výjimkou několika honiteb).

Cílem opatření je ochrana hospodářských zvířat, veřejného zdraví a bezpečnosti, ale také zachování populace vlka obecného v Krkonoších. Povolené zásahy se vztahují pouze na jedince klasifikované jako problematické podle Pohotovostního plánu, který stanoví konkrétní podmínky a postupy.

Mezi podmínkami pro zásah je povinné odborné vyhodnocení chování vlka, intenzivní monitoring, plašení a až v krajních případech odstranění jedince z populace. Opatření rovněž řeší problematiku kříženců vlka a psa, jejichž výskyt je pro ochranu vlčí populace nežádoucí.

Používané metody zahrnují šetrné pasti, odlov zbraní nebo veterinární utracení po odchytu, přičemž všechny zásahy musí být detailně dokumentovány a hlášeny Pohotovostnímu štábu a Správě KRNAP. Opatření zajistí, aby vlci zůstali součástí naší přírody, aniž by způsobovali zbytečné škody nebo ohrožovali obyvatelstvo.

V roce 2024 vydala Správa Krkonošského národního parku (KRNAP) nové opatření obecné povahy č. 2/2024, které určuje vyhrazené trasy pro pohyb osob v klidovém území KU01_KRNAP – Hřebeny západních Krkonoš. Toto opatření nahrazuje předchozí OOP č. 7/2020. Novým opatřením byla zrušena cesta vedoucí přes tokaniště tetřívka a byla nahrazena novou komunikací vedoucí od Bílého kamene podél komunikace na Špindlerovu boudu.

Hlavní cíl opatření

Cílem vymezení klidových území je ochrana citlivých horských ekosystémů před poškozením způsobeným nadměrnou návštěvností. Zóna zahrnuje 3 298 ha jedinečné arko-alpínské tundry a přilehlých horských lesů.

Sezónní uzavírky

Každoročně mezi 15. březnem a 31. květnem je uzavřen úsek Vosecká bouda – Labská louka kvůli ochraně přírody.

Důvody ochrany

Vymezení vychází z nutnosti chránit zranitelné ekosystémy, včetně vzácných druhů, jako je tetřívek obecný a rys ostrovid. Nadměrný pohyb osob vede k mechanickému poškození vegetace, zavlékání invazních druhů a plašení zvěře, což ohrožuje biodiverzitu oblasti.

Tetřívek obecný v Krkonoších

Populace tetřívka dramaticky klesá a Krkonoše jsou klíčovou oblastí pro jeho přežití v ČR. Rušení v období toku a zimování, zvláště volnými zimními aktivitami, přispívá k jeho ohrožení.

Důležitost regulace

Opatření je klíčové pro dlouhodobé zachování přírodních hodnot Krkonoš a jejich biodiverzity. Ochrana klidových zón přispěje k udržení těchto jedinečných přírodních lokalit pro budoucí generace.

Společná rozhodnutí

Hana Slavičková

Novela zákona č. 148/2023 Sb. zavedla tzv. jednotné environmentální stanovisko, které zjednodušuje správní procesy pro záměry v oblasti ochrany životního prostředí. Tento dokument soustřeďuje všechny podmínky pro realizaci záměru z hlediska ochrany životního prostředí do jednoho závazného stanoviska, které je základem pro řízení před stavebním úřadem.

Výjimkou je společné rozhodnutí podle § 83 odst. 9 ZOPK, které se vztahuje na záměry umístěné ve zvláště chráněných územích nebo v lokalitách soustavy Natura 2000. V těchto případech se ochrana přírody a krajiny posuzuje odděleně v samostatném správním řízení podle § 140 správního řádu, zatímco ostatní složky životního prostředí zůstávají součástí jednotného environmentálního stanoviska.

Cílem tohoto dělení je zachovat kompetence specializovaných orgánů ochrany přírody a zajistit, že rozhodování o zásazích do chráněných území bude zohledňovat specifické evropské předpisy a ochranu těchto oblastí.

Podle výše uvedených ustanovení nevydává již Správa KRNAP podle zákona o ochraně přírody a krajiny závazná stanoviska, ale pro jednotlivé záměry vede správní řízení a vydává společná rozhodnutí.

Státní správa v ochraně zemědělského půdního fondu a stání správa lesů

Hana Slavičková

V roce 2023 byl zákon o ochraně přírody a krajiny č. 114/1992 Sb. novelizován zákonem č. 149/2023 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o jednotném environmentálním stanovisku. Správa KRNAP se na základě tohoto zákona stala orgánem ochrany zemědělského půdního fondu nejen na území národního parku, ale i v na území ochranného pásma. Navíc získal úplně novou pravomoc – státní správu podle lesního zákona na území národního parku.

Obě tyto pravomoci vykonává od 1. 1. 2024.

6. EKOLOGICKÁ VÝCHOVA A PRÁCE S VEŘEJNOSTÍ

Krkonošská muzea v roce 2024

Krkonošské muzeum Vrchlabí

Rok 2024 v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí byl ve znamení nabíhání plného provozu nové expozice Muzeum Krkonoš v budově bývalého augustiniánského kláštera. Rozlehlá a technicky složitá expozice pochopitelně generovala řadu provozních problémů týkajících se čistě technických problémů i organizace práce a aktivit obecně. Z technických záležitostí muzeum trápil provoz akvárií, kdy se stále nepodařilo uvést je do stavu umožňujících opatřit je rybí obsádkou. Dlouhodobé problémy byly též se automatickými vstupními terminály. Značné zatížení návštěvníckým provozem také vyvolalo nutnost oprav poškození. Opravit bylo nutné zejména nápisy na podlahách a drobná poškození výstavního mobiliáře. Značné problémy činí topení, kde v podzemních kolektorech prosakuje prerezlé vedení. Také vodní kolo a přilehlá instalace celé místnosti trpí značným opotřebením a poškozením vlhkostí, což vyvolalo potřebu opakovaných zásahů a do budoucna bude nutný razantnější zásah.

Značný zájem o expozici se mimo jiné projevil i velkým množstvím prohlídek organizovaných specifických skupin jak z řad odborné veřejnosti, kolektivů zaměstnanců Správy KRMAP tak různých VIP delegací. Obecně lze popsat zatížení personálu muzea, zvláště pak přímo pracovníků expozice, jako výrazně větší, než se očekávalo.

Tradiční roční rozvrh akcí v muzeu se podařilo celkem dobře skloubit s provozem nové expozice a zejména edukační pracoviště připravuje řadu programů na expozici přímo navázaných.

Personálně se obsazení muzea bylo v roce 2024 v celku stabilizované. Kurátorský kolektiv pracoval ve stejném složení: všechny přírodovědné fondy spravuje (botanika, zoologie, geologie) Ing. Jakub Šimurda, sbírku historických fotografií a pohlednic Blanka Zázvorková, fond etnografie Mgr. Pavel Kocián, fond výtvarného umění Mgr. Jana Antošová, fondy historie a archiv Mgr. Jiří Louda, sbírkový fond knihovny pak Mgr. Olga Hájková. Správkyní depozitářů je organizační pracovnice Olga Metelková. Muzejní pedagogice se věnují kmenově Bc. Anna Rybišárová a projektový pracovník Vojtěch Čermák. Také konzervátorský tým muzea se nezměnil a tvoří ho Jana Skálová spravující též podsbírkou map a František Nič. Plný provoz všech expozic si vyžádal zapojení relativně početného kolektivů pracovníků provozu ve složení: Petra Holubcová, Bc. Dagmar Jirsová, Bc. Kateřina Vejnarová, Marie Vondráčková, Bc. Markéta Rychtrová, dále průvodci střídající se na obou objektech Iva Galandáková, Vladimíra Nová a Lucie Kaliničová. Pokladní v historických domcích zůstala Renata Kholová. Technikem nové expozice je Mgr. Přemysl Bujárek. Na částečný úvazek vypomáhali průvodci penzisté Mgr. Vladimíra Vališková a Mgr. Jiřina Petráková, a Libor Kukačka, v létě pak sezónní brigádníci z řad studentů.

Výstavy

Krkonošské muzeum Vrchlabí (KMOV)

Klášter – výstavní síň

Výstavy pojí jednotný program krkonošských osobností do cyklu *Korkontoi*.

listopad 2023 – duben 2024 **Šimotová – Šejn** (kurátor R. Koucký)

25. 5. – 29. 9. **Velikáni krkonošské fotografie** – fotografové z české i slezské strany hor do roku 1918 (kurátorka B. Zázvorková)

23. 9. – 30. 4. 2025 **Speleo Albeřice** – 50 let historie speleologického spolku a jeho činnosti (kurátoři O. Hájková, R. Tásler)

Klášter – galerie

listopad 2023 – 27. 10. 2024 **Obrazy Krkonoš** – stálá výstava

11. 12. 2024 – listopad 2025 **Alois Seifert** – souborná výstava znovuobjeveného vrchlabského malíře (kurátorka J. Antošová)

Historický dům čp. 222

prosinec 2023 – 14. 1. 2024 **Hle, hle támhle v Betlémě** – výstava moderního krkonošského betlémářství (kurátor P. Kocián)

30. 1. – 31. 3. **Bejvávalo...** tradiční řemesla na fotografiích Karla Hníka (kurátorka B. Zázvorková)

10. 4. – 31. 10. **Sklo v obrazech** – autorská výstava současné výtvarnice Evy Edler (kurátorka O. Hájková)

Další akce pro veřejnost

Krkonošské muzeum Vrchlabí

Velké jednorázové akce:

Roční cyklus velkých akcí v Krkonošském muzeu Správy KRNP ve Vrchlabí je již po léta dán jednak přirozeným během nejdůležitějších tradičních svátků, jednak rytmem akcí narysovaných zejména v rámci přeshraničních projektů a jejich udržitelnosti.

13. 2. Masopust s tradičním průvodem od historických domků k zámku a „chaloupce“ v zámeckém parku, kde proběhla náznaková rekonstrukce masopustní obchůzky ze Vrchlabska. **25. a 26. 3. Velikonoce v muzeu** – pro dětské organizované skupiny edukačně tvořivý program v domcích na kostelním náměstí. **24. 5. Muzejní noc v klášteře** se tematicky zaměřila na současnost i minulost objektu. Součástí programu byla vernisáž fotografické výstavy, přednášky augustiniána Juana Provecha a historika J. Loudy, koncerty žáků i učitelů ZUŠ K. Halíře. **24. 6. Svatý Ján** byl věnován programu pro dětské skupiny v klášterní zahradě, kde se seznámily s bylinami a tradicemi jako je svatojánská postýlka či pletení a pouštění věnečků po vodě. **2. 7. – 4. 8.** probíhalo v podloubí historických domků tradiční **Řemeslnické léto** s prezentací a prodejem různých řemesel. Konaly se opět oblíbené kurzy, kde si mohli zájemci z řad veřejnosti vyzkoušet různé rukodělné techniky. Byla to výroba šperků a ozdob z **korálků** pod vedením A. Barátové, K. Gabesamová vedla dva kurzy – dekorování textilií technikou **šablonování**, jak zkombinovat **krajku s porcelánem**, a následně v dalším kursu s technikou **tiffany** učila M. Hovadová, E. Edler seznámila s technikou **skládání a zatavování skleněných obrázků**.

L. Plecháčová vedla kurs **malování na textil** pro děti. Dětské práci s textilem se také věnoval kurs J. Matyášové **Vymaluj si svého mazlíka**. Mimo časový rámec Řemeslnického léta ještě pokračoval kurs **paličkování** M. Hovadové.

14. 9. Dožínky v muzeu – Konec léta patřil opět folklóru. Vystoupily dětské folklórní soubory ZUŠ Karla Halíře a ZUŠ Jilemnice, také soubor Špindleráček. Proběhla též soutěž o nejlepší dožínkový koláč. **1. 12. Vánoce v muzeu** proběhly tentokrát v klášteře formou menšího jarmarku, přednášky P. Kociána o Krkonošských koledách a jejich společným zpíváním s hudebním tělesem NáváHuTě.

Mimo pravidelný rytmus akcí se konal **12. 6.** v rajském dvoře kláštera koncert souboru zobcových fléten ZUŠ K. Halíře pod vedením Z. Havlové **S flétnou kolem světa**. Velkou akcí v areálu kláštera byl **13. 9.** koncert Jaroslava Svěceného a Virtuosi Pragenses ke 120. výročí první krkonošské rezervace ve Strmé stráni pod názvem **Svěcený hraje Vivaldiho k počtě Krkonošským lesům**. Při něm Jaroslav Svěcený zahrál i na dobové housle benátských houslařů Francesca Gofrillera a Francesca Gobettiho, na které hrával sám Antonio Vivaldi a které pro vrchlabský koncert zapůjčil belgický sběratel. Vlastní koncert proběhl v klášterním kostele a poslze si jeho účastníci mohli prohlédnout celou expozici muzea včetně galerie v prvním patře konventu. Konání koncertu bylo doprovázeno výraznou nepřízní počasí, velmi silným větrem a zvýšenou povodňovou bdělostí, nic z toho se však nepodepsalo na velkém množství návštěvníků. V důsledku velmi silného větru došlo k narušení stability kříže na věži klášterního kostela a uzavření ulic Dobrovského a Husovy v okolí klášterního kostela. V následujících týdnech byl kříž z věže kostela sejmut a uložen v interiéru kostela.

Zásadním počinem roku 2024 v Krkonošském muzeu ve Vrchlabí bylo ve spolupráci s Technickým muzeem v Brně pořádání **celostátní Konference konzervátorů a restaurátorů 10.–12. 9.** s účastí přibližně 270 osob. Přednášková část probíhala v KD Střelnice, část programu se pak odehrávala také v depozitářích a dílnách v Hořejším Vrchlabí, kdy byli účastníci převáženi autobusy na odborné exkurze v expozicích i v depozitářích. Kulturní program s koncertem oblíbené místní kapely Jam & Bazar v rajském dvoře a v expozici Muzeum Krkonoš, kterou si účastníci konference pochopitelně také prohlédli.

Série úterních přednášek v muzeu:

Podzimní a zimní přednáškový cyklus v nové přednáškové síni vstupního objektu muzea navazuje na tradiční setkávání „Pod kočkou“, které se konalo v minulých letech v čp. 222a. Letošní cyklus byl tematicky zaměřen na novou expozici a její tvůrce.

9. 1. 24 „**Setkání s tvůrci expozice I.**“ prezentace práce a beseda s architektem R. Kouckým

23. 1. 24 „**Setkání s tvůrci expozice II.**“ beseda s etnologem T. Petráněm o současné etnografii Krkonoš

6. 2. 24 „**Setkání s tvůrci expozice III.**“ beseda s akvaristou T. Macháčkem

20. 2. 24 „**Setkání s tvůrci expozice IV.**“ prezentace práce a beseda s tvůrcem filmových obsahů expozice J. Buriánek

5. 3. 24 „**Setkání s tvůrci expozice V.**“ společná prezentace práce generálního dodavatele expozice – firmy Capacity EXPO

19. 3. 24 „**Setkání s tvůrci expozice VI.**“ beseda s etnologem L. Duškem zejména o práci s pamětníky

Mimořádné přednášky a prezentace:

Mimo cyklus pravidelných přednášek se v muzeu či za mimo něj za účinkování muzejních pracovníků tyto přednášky, exkurze, besedy a další společenské akce:

18. 3. ZŠ Náměstí Míru – přednáška Národnostní poměry ve Vrchlabí v minulosti (J. Louda)
23. 3. Přátelé Krkonoš – přednáška Morzinové v Čechách (J. Louda)
30. 3. Divadelní klub – beseda 111 let od posledního závodu (J. Louda)
6. 5. ZŠ Školní – exkurze městem s výkladem jeho historie (J. Louda)
13. 5. ZŠ Školní – exkurze městem s výkladem jeho historie (J. Louda)
18. 5. Přátelé Krkonoše – přednáška Knihovna Krkonošského muzea – unikátní zdroj informací o Krkonoších (O. Hájková)
21. 5. přednáška pro demografy doc. Horského – Osídlování Krkonoš (J. Louda)
5. 6. ZŠ Školní – exkurze městem s výkladem jeho historie (J. Louda)
11. 6. terénní exkurze s výkladem o čs. opevnění na Luční hoře pro ZŠ Dobříš (J. Louda)
3. 8. Trojúdolí (Albeřice) – stanoviště kontrafaktuální historie „Valdštejn“ (J. Louda)
29. 8. se v pracovníci muzea zúčastnili slavnostního odhalení pamětní desky prvního kustoda muzea Victora Cypere na jeho domě v Hartě.
24. 9. přednáška Nejvýznamnější fotografové v Království českém (Pavel Scheufler)
1. 10. přednáška s besedou ZŠ Náměstí Míru – chladné zbraně a zbroj třicetileté války (J. Louda)
8. 10. exkurze městem pro německou skupinu (AKuBiZ e. V. Pirna) s výkladem o národnostních poměrech a památkách na 2. světovou válku s důrazem na zajatecké a pracovní tábory (J. Louda)
10. 11. exkurze objekty muzea v Hořejším Vrchlabí **Otevřený depozitář** pro Spolek přátel Krkonoš (J. Skálová)
28. 12. přednáška Klášterská Lhota obecní klub – Bramborová válka na horním Labi (J. Louda)

Muzea se výrazně dotkly i akce pořádané jinými subjekty. Tradičním spolupracovníkem muzea je vrchlabská ZUŠ Karla Halíře. V podání jejích žáků, učitelů a přátel proběhl dne 20. prosince v klášterním kostele koncert Česká mše vánoční od Jakuba Jana Ryby. Vstupenky na koncert byly vyprodány dlouho před jeho konáním. Muzeum poskytlo prostory v prvním poschodí jako zázemí pro hudebníky a byl zpřístupněn také vstup na kůr.

Vlastní iniciativu ohledně nabídky programů pro veřejnost projevili i nájemci muzejní kavárny manželé Šediví. Kromě drobnějších akcí a oslav nepřekračující rámec běžné činnosti kavárny uspořádali také dvě větší akce. Dne 27. 7. 2024 zorganizovali představení ve spolupráci s Národním divadlem Rožkopov. Humorná loutková hra Romeo a Julie aneb mor na ty naše Paka byla napsána a nazkoušena na motivy událostí, jak by se mohly odehrát, kdyby Romeo a Julie byli z Paky. Poměrně velkou akcí od našich kavárníků byl také koncert kapely Acoustic front, který se odehrál dne 17. srpna.

Muzejní edukace:

Pedagogická činnost muzejních pedagogů A. Rybišarové a V. Čermáka se zaměřila jednak na práci s novou expozicí, jednak na tematické programy spojené s konkrétními akcemi – viz **Velikonoce, Sv. Ján**, podobně **Mikulášské tvoření** či s aktuálními výstavami – **Tajemná jeskyně**. Nejžádanějším programem byl Krakonošovi věnovaný **Duch hor**. Muzejní pedagogové tak absolvovali 23 programů se sedmi sty účastníky především z řad školní mládeže. Pedagozi byli také celoročně zapojeni do návštěvnického provozu Muzea Krkonoš, kde vypomáhali jako průvodci při návštěvnických špičkách.

V roce 2024 začaly přípravy v rámci projektu "Prohloubení poznání a porozumění regionu Krkonoš". Pedagogové několikrát vyjeli do Paláce Soboběšow za účelem seznámit se s projektovými kolegy z polské strany a také s expozicí Klimatyczne Karkonosze, místnostmi pro workshopy i dalšími prostory muzea, kde se budou se skupinami pohybovat. Takové výjezdy probíhaly i z opačné strany. Dále

připravovali samotný obsah výukových programů a nabízeli účast na nich ve školách i dalších institucích po celém podhůří Krkonoš tak, aby mohl být v následujícím roce program pro veřejnost zrealizován.

Publikační, přednášková a výzkumná činnost, mediální prezentace muzea

Krkonošské muzeum Vrchlabí

Publikační, přednáškové, výzkumné a vzdělávací aktivity odborných pracovníků:

Hlavními publikačními počiny muzea byly v tomto roce knihy o nové expozici a o historii muzea. Průběžně přispívají muzejníci do časopisu Krkonoše a na facebook. Významnější publikační počiny jsou níže výběrově zmíněny u jednotlivých pracovníků.

Mgr. Jana Antošová (kurátor sbírky umění) Připravila pro časopis *Krkonoše a Jizerské hory* článek *A. Balzer. Na prahu českého krajinářství*. Pro tentýž časopis pak další článek *Alois Seifert – znovuobjevený vrchlabský malíř*, který byl součástí jejího dlouholetého badatelského výzkumu o tomto výtvarníkovi. Hlavním výstupem pak byla v roce 2024 souborná výstava.

Mgr. Olga Hájková (knihovnice) *koordinovala práci na překladu (O. Metelková) a edici spisu* Franze Füsse *Versuch einer Topographischen Beschreibung des Riesengebirges* v časopisu *Krkonoše a Jizerské hory*, jehož redakční rady je členkou.

Podílí se též na projektu *Historie a kultura lidské péče o krkonošské bezlesí od pravěku po současnost* (program Životní prostředí Ministerstva životního prostředí ČR, 2020–2023, realizovaný Správou Krkonošského národního parku) v rámci něhož připravila s J. Loudou do tisku ve sborníku Opera Corcontica studii *Historie a kultura lidské péče o krkonošské bezlesí od pravěku do poloviny 20. století*.

Podílí se na řadě knihovnických projektů, které jsou zmíněny v oddíle Knihovna KMV.

Byla hlavní koordinátorkou studijní cesty, kterou v rámci programu Erasmus + podnikli pracovníci muzea 27.–31.5. do Alpách. O výsledku a přínosech cesty referovala na následném veřejném semináři Erasmus Days.

Mgr. Pavel Kocián (etnograf) je s R. Drahným redaktorem výpravné publikace o nové stálé expozici *Muzeum Krkonoš: Návštěvnické centrum Krkonošského národního parku*. Vedle řady badatelských témat se podílel s O. Hájkovou na přípravě itineráře poznávací cesty do Alp v rámci programu Erasmus+. S kolegy z jilemnického muzea pak podnikl 18.–20. 6. *zahraniční cestu do* Sudetendeutsches Museum v Mnichově a na Heimattreffen Rochlitz 2024. Navázal styky s novou vedoucí Riesengebirgsmuseum Marktoberdorf Kirsten Langenwalder a spolupráci s Historisch-Technisches Museum Peenemünde. Podílí se též na spolupráci s archeology z UHK na projektech o Kotelské louce a zejména o bramborové válce.

Mgr. Jiří Louda (historik) ve spolupráci s kolegy připravil výpravnou knihu *Historie Krkonošského muzea ve Vrchlabí*. Ve spolupráci se Spolkem pro Hartu pak publikaci *Harta a Liščí Kopec v proměnách času*. S Olgou Hájkovou pak odevzdal do tisku aktuálního čísla recenzované ročenky přehledovou studii *Nástin vzniku a vývoje obhospodařování krkonošského bezlesí do poloviny 20. století*, což byl jeden z výstupů projektu *Historie a kultura lidské péče o krkonošské bezlesí od pravěku do poloviny 20. století*. Formou obsáhlých konzultací a lektorování přispěl k vydání zásadní monografie Stanislava Holubce *Krkonoše tří národů*. Přednášková činnost je zaznamenána výše v přehledu akcí Krkonošského muzea Vrchlabí. Podílí se též na spolupráci s archeology z Univerzity Hradec Králové na přípravných pracích k výzkumu Kotelské boudy a také bramborové války.

S příspěvkem *Kdo zničil Vrchlabské proboštví* se zúčastnil 10. 6. v Muzeu Podkrkonoší v Trutnově mezinárodní konference Historické krize v Kladsku a v severovýchodních Čechách.

Nadále pracuje v redakčních radách odborných periodik Z Českého ráje a Podkrkonoší a Krkonoše – Podkrkonoší. Aktivní je v oblasti památkové péče jako konzervátor SPP pro ORP Vrchlabí a jako člen Komise pro regeneraci MPZ Vrchlabí a člen stavební komise obce Malá Úpa. Pokračoval v dlouhodobé

spolupráci s Českým rozhlasem (stanice Hradec Králové a Liberec) na příležitostných reportážích s historickou tematikou z regionu.

Ing. Jakub Šimurda, DiS. (přírodovědec, vedoucí pracoviště – ředitel muzea) Velký objem organizační práce spojený s vedením pracoviště provozujícího novou náročnou stálou expozici podstatně limitoval jeho další odborné práce v Krkonošském muzeu, kde je zároveň jediným kurátorem všech přírodovědných podsbírek. I tak se nadále podílel na následujících aktivitách:

Výzkum ptačích společenstev krkonošských lesů vyústil v přípravu odborného článku *Lesnické plány jako zdroj environmentálních dat pro analýzu ptačích společenstev*. Dále pracoval na příležitostném faunistickém průzkumu sběrné oblasti muzea a vedení faunistické databáze. Podílel se rovněž na Mezinárodním sčítání vodních ptáků (IWC) na úsecích (1) Labská přehrada, (2) Labe: přehrada – Bártlova lávka, (3) Labe: Bártlova lávka – Hořejší Vrchlabí, most u úpravny. Prováděl také sčítání dravců v rámci projektu *Akce Buteo* (monitoring dravců na 5km liniovém transektu SV od Vrchlabí). Již řadu let provádí odchyt a kroužkování ptáků na území Krkonoš a jejich podhůří. Pracuje v redakční radě sborníku *Prunella* a výboru ornitologické sekce Správy KRNP. Je kronikářem města Vrchlabí.

Blanka Zázvorková coby vedoucí Oddělení péče o návštěvníky Správy KRNP organizačně zastřešuje všechny pobočky Krkonošského muzea – Vrchlabí, Jilemnice, Památních zapadlých vlastenců Paseky nad Jizerou, expozice Šindelka v Harrachově a všechna a informační centra Správy KRNP. Vedle kurátorství podsbírky fotografií pak koordinuje projekční práce na plánovaných nových expozicích v IC Pec pod Sněžkou a ve čtyřech historických domcích na náměstí Míru. Je členkou kulturní komise města Vrchlabí, muzejní rady KM Jilemnice, krajské sekce Asociace muzeí a galerií a nákupní komise Muzea Podkrkonoší v Trutnově.

Mediální prezentace muzea:

Tak jako v minulých letech byly informace o dění v muzeu (pozdávky na akce, tiskové zprávy) distribuovány médii a na webové stránky muzea prostřednictvím odd. propagace Správy KRNP a prostřednictvím facebooku muzea. Tím je cíleně udržován zájem médií vzbuzený novou expozicí. Komunikaci muzea s veřejností zde netvoří jen čistě zpravodajské příspěvky, ale též příležitostné zajímavosti s vazbou na sbírkový fond muzea. Pokračovala spolupráce pracovníků muzea s Českým rozhlasem Hradec Králové a regionálním tiskem.

Další aktivity odborných pracovníků:

V roce 2024 zodpověděli odborní pracovníci muzea (bez knihovny) 116 badatelských dotazů. Knihovna obsloužila 88 badatelských dotazů a návštěv.

Sbírkový

Krkonošské muzeum Vrchlabí

Pokračovalo standardní budování sbírky KMV. Přibýlo tak 217 přírůstkových čísel sbírkových předmětů (bez knihovního sbírkového fondu).

Mezi nejcennější přírůstky patří soubory fotografií Krkonoš ze sbírky P. Scheuflera, zejména pak kolorované snímky z přelomu 19. a 20. století, tzv. fotochromy, velkoformátové fotografie berlínského fotografa Mertense z roku 1891 a stereofotografie pražského Brunera-Dvořáka.

Vizuálně atraktivními a dokumentačně cennými přírůstky do podsbírky geologie jsou vzorky krkonošských hornin a minerálů v podobě krystalů a leštěných hranolů, které v průběhu druhé poloviny 20. století nasbíral geolog a speleolog RNDr. Radko Tásler.

Kartové záznamy sbírkových předmětů jsou standardně vedeny digitálně, staré záznamy jsou průběžně revidovány a doplňovány tak, aby mohly být online zpřístupněny pomocí webové aplikace on-line katalog

Vademecum od firmy Bach a knihovnického programu Tritius. K 31. 12. 2024 je zdigitalizováno 32 031 záznamů v programu Bach a 4 338 v programu Tritius). V této souvislosti jsou sbírkové předměty fotograficky dokumentovány zpravidla konzervátorem F. Ničem.

V souladu s muzejním zákonem bylo v roce 2024 zrevidováno 2 752 ev. čísel sbírkových předmětů (bez sbírkové části knižního fondu). 146 sbírkových předmětů vrchlabského muzea bylo odborně ošetřeno v konzervátorské dílně KMV, 15 předmětů bylo restaurováno, z toho 3 externě. Jednalo se pohřební korouhve pekařského cechu (U 1467), které restaurovala Mgr. Veronika Kopecká. Práce stály 248 521 Kč a hrazeny byly z dotace programu ISO Ministerstva kultury ČR.

Pro Památník zapadlých vlastenců v Pasekách bylo konzervováno 8 evidenčních čísel. V souvislosti s výstavní činností ve Vrchlabí, Jilemnici i Pasekách prošla řada dalších předmětů základním čištěním a rekonzervací. Muzejní konzervátoři prošli zácvikem jak ošetřovat přírodniny v expozici. Zácvik vedli paní Řádová a panem Marouškem. Obecně je v expozicích zejména v zimních měsících nízká vlhkost, proto je třeba uměle soustavně zvlhčovat, na což dohlíží O. Metelková za součinnosti J. Skálové.

Nehoda postihla v prosinci 2023 a únoru 2024 náhradní depozitární prostory s předměty Památníku zapadlých vlastenců v novém depozitáři v Hořejším Vrchlabí. Do budovy vnikla povrchová voda z deště a tání sněhu. Sbírkové předměty byly čištěny, vysušeny a uloženy na jiné místo.

V roce 2024 byl víceméně dokončen přesun sbírkových předmětů do depozitáře v Hořejším Vrchlabí jak z budovy bývalé hasičské zbrojnice Husova 218, tak z půdního depozitáře v čp. 222b.

KMV zapůjčilo v roce 2024 ze svých sbírek celkem 69 exponátů. Nejobsáhlejší soubor představovaly betlémy zapůjčené na výstavu do spolupracujícího Muzea keramiky v polském Boleslavci a historické fotografie zapůjčené do Muzea Karkonoskiego Jelení Hoře na výstavu *Svět historické fotografie – z Evropy do Krkonoš*.

Pro své výstavy si vypůjčilo KMV 64 předmětů.

Knihovny Krkonošského muzea

Krkonošské muzeum Vrchlabí

Knihovna KMV (ev. č. 4003 dle knihovního zákona) spravuje k 31. 12. 2024 42 204 knihovních jednotek (knih a časopisů). V roce 2024 byla doplněna o 330 přírůstků zařazených do sbírkového fondu regionální literatury nebo do nesbírkového odborného fondu. Záznamy o nových akvizicích jsou průběžně digitalizovány v programu Tritius (k 31. 12. 2024 13.967 záznamů celého knižního fondu včetně sbírkového), aktualizovány a nově doplňovány jsou záznamy také do Souborného katalogu Národní knihovny ČR. Bylo realizováno 458 knižních výpůjček, z toho 126 absenčních. V rámci meziknihovní výpůjční služby bylo zprostředkováno 19 výpůjček a 4 zápůjčky. V knihovně je registrováno 241 uživatelů včetně 10 pracovníků muzea. Mimoto zajišťovala knihovna distribuci sborníku Správy KRMAP Opera Corcontica a rozesílání povinných výtisků Správy KRMAP.

V rámci regionálního sbírkového fondu knihovny bylo nově evidováno 155 př. č. sbírkových předmětů, 774 položek sbírkového fondu prošlo revizí. Muzejní knihovna se uzavřením smlouvy s Národní knihovnou zapojila do projektu DNNT – zpřístupnění děl nedostupných na trhu, jehož prostřednictvím poskytuje čtenářům za stanovených podmínek přístup do digitální knihovny k dílům jinak chráněným autorským zákonem nebo jinak běžně nedostupným. Pokračovala spolupráce se Souborným katalogem Národní knihovny (pravidelné měsíční sklizení dat z našeho katalogu Tritius do Souborného katalogu prostřednictvím protokolu OAI-PMH). Nově bylo do SK přidáno 100 titulů periodik. K 31.12. 2024 tak bylo v SK zaznamenáno 304 našich periodik a 10045 knih a speciálních dokumentů. Pokračovala účast v projektu Česká knihovna, v rámci kterého jsme zdarma získali knihy v celkové hodnotě 2472 Kč. Důležitým krokem pro čtenáře bylo přestěhování studijního fondu knihovny do budovy kláštera, kde je opět veřejnosti dostupný.

Projekty

Krkonoše – historie a tradice ožívají, č. CZ.11.02.01/00/23_004/0000048

Projekt je společným přeshraničním projektem z programu Interreg Česko–Polsko 2021–2027. Partneři projektu jsou Město Vrchlabí, Regionální turistické informační centrum Krkonoše a Karkonoski Park narodowy. Projekt se zaměřuje na rozvoj udržitelného cestovního ruchu v příhraniční oblasti, s důrazem na kulturní turismus. Správa KRNAP v rámci projektu zmodernizuje stávající expozice a do uvolněných prostor čp. 223 bude rozšířena stávající expozice věnovaná dějinám města Vrchlabí. Dále proběhnou stavební práce v areálu zahrady za čtyřmi domky. Jedná se o vybudování vhodného, do historického prostoru zapadajícího, zastřešeného podlaží a o výstavbu toalet pro návštěvníky. Muzeum bude nově jako celek propagováno a zapojeno do platformy SmartGuide. Datum ukončení projektu je 31. 3. 2027 a rozpočet Správy Krkonošského národního parku je 856 754,23 EUR.

V roce 2024 byla firmou MPlus vypracována dle Studie výtvarně-prostorového a architektonického řešení úpravy expozic prováděcí projektová dokumentace expozic Krkonošského muzea a po dokončení dokumentace stavební proběhne výběrové řízení na provedení stavebních prací a následně realizace expozice.

Podpora z dotačního programu ministerstva kultury **Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO) II v části D - Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí na rok 20204** Z tohoto dotačního titulu bylo podpořeno restaurování dalších třech pohřebních cechovních praporů. Prapory U 1467/1-3 (cechovní korouhve pekařů), restaurovala Mgr. art. Veronika Kopecká, Lažany 3,570 01 (Morašice) za celkovou částku 248 521 Kč.

Spolu s odd. monitoringu a podkladů k péči Správy KRNAP (D. Krause) koordinuje O. Hájkové projekt: **Digitalizace výzkumných zpráv, závěrečných prací a dalších zdrojů pro efektivní ochranu KRNAP**, v jehož rámci jsou digitalizovány i diplomové a výzkumné práce uložené v knihovně KM a Ročenka Krkonošského spolku (Jahrbuch des Riesengebirgsvereins) z let 1914–1940. Digitalizace probíhá v objektu muzea a provádí ji projektoví pracovníci J. Wenzl a P. Harcubová.

V rámci programu Erasmus + podnikli pracovníci muzea 27.–31.5. studijní pětidenní cestu do Ruhpoldingu a okolí v Alpách. Sledovanými tématy bylo především budní hospodářství, dřevařství včetně plavby dřeva, lidová architektura a dějiny lyžování. Cesty se zúčastnili: J. Antošová, P. Bujárek, O. Hájková, P. Kocián, J. Louda, J. Skálová a M. Vondráčková.

Pokračovala spolupráce s Katedrou archeologie univerzity Hradec Králové při výzkumu lokality Kotelská louka a při přípravách výstavy o tzv. bramborové válce (2028).

počet návštěvníků	celkem	platící	neplatící
Návštěvnické centrum Muzeum Krkonoš (klášter)	42 815	39 115	3 700
Čtyři historické domky	2 400*		
Krkonošské muzeum Jilemnice	15 011	12032	2 979
Památník zapadlých vlastenců Paseky nad Jizerou	4 165	3 631	534
Expozice Šindelka Harrachov	6 379	5 815	564

* Reálná návštěvnost expozic ve čtyřech historických domcích byla výrazně větší, protože většina návštěvníků přišla na společnou vstupenku s expozicí Muzeum Krkonoš. Toto číslo reprezentuje pouze tu část návštěvníků, která si zakoupila vstupenku jen do čtyřech domků.

Krkonošské muzeum v Jilemnici v roce 2024

Muzeum je zařízením Správy Krkonošského národního parku a na provozu se finančně podílí město Jilemnice. Využívá budovy zámku (čp. 75), pivovaru (čp. 1) a zahradního domku.

Personální podmínky

Na plný úvazek pracovali vedoucí Bc. David Ulrych, odborní pracovníci Mgr. Martin Witkowski, Bc. Tereza Tauchmanová a Jana Krausová, provozně-ekonomická pracovníce Veronika Houdová, průvodkyně Mgr. Lucie Lutzová, uklízečka Dana Hauková a na zkrácený úvazek pokladní Věra Kyzewettrová, Kateřina Erben, kterou na sklonku roku vystřídala Vlasta Kišová, dále pak Jaromíra Voborská a Eva Martinová. Zkrácený úvazek skončil také pokladní Mgr. Mileně Janatové. V letní sezóně pomáhali s provozem brigádníci. V průběhu roku konali v muzeu praxe studenti středních a vysokých škol.

Připravili jsme 7 nových výstav a 3 trvaly z předchozího roku. Mimo muzeum jsme spolupřáteli 1 výstavu a na dalších se odborně podíleli.

Výstavy:

Zámek (čp. 75) – výstavní síň

18. 6. 2023 – 28. 4. 2024 *Ve znamení tří pštrosích per* (kurátorka Bc. Tereza Tauchmanová, spoluautoři Mgr. Martin Witkowski, Jana Krausová, spolupráce PaedDr. Jan Luštinec, Bc. David Ulrych)

16. 6. 2024 – 27. 4. 2025 *Vlasti k ochraně, bližnímu ku pomoci* (kurátor Mgr. Martin Witkowski, spolupráce Bc. Tereza Tauchmanová)

Pivovar (čp. 1) – výstavní síň

28. 10. 2023 – 15. 9. 2024 *Krkonoš – Pán Krkonoš* (kurátor Bc. David Ulrych, spolupráce Jana Krausová, Mgr. Martin Witkowski, Bc. Tereza Tauchmanová)

20. 9. 2024 – 24. 11. 2024 *Zahrady a zahradníci rodu Harrachů* (autorka Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D. a kolektiv, kurátorka Bc. Tereza Tauchmanová)

30. 11. 2024 – 2. 2. 2024 *V Betlémě se svítí* (kurátor Bc. David Ulrych)

Pivovar (čp. 1) – Erbovní sál

2. 12. 2023 – 17. 3. 2023 *Ejhle saně, hurá na ně* (kurátor Mgr. Martin Witkowski)

22. 3. 2024 – 26. 5. 2024 *Příběh mého otce* (kurátor Bc. David Ulrych, spolupráce Mgr. Martin Witkowski)

1. 6. 2024 – 6. 10. 2024 *Karel Vík – Výběr z tvorby* (kurátor Bc. David Ulrych)

11. 10. 2024 – 10. 11. 2024 *La – La – Les: Výstava ZUŠ Jilemnice k 70. výročí založení školy* (autor Mgr. Eduard Seibert, kurátorka Bc. Tereza Tauchmanová)

15. 11. 2024 – 16. 3. 2025 *Horská služba v čase* (kurátor Mgr. Martin Witkowski)

Výstavy mimo muzeum

12. 9. 2024 – 31. 12. 2024 *Na poslední cestě – Zločin, trest a záhrobí* v Městském muzeu v Jaroměři (spoluautor Mgr. Martin Witkowski)

Doprovodné akce

Celkem se v muzeu konalo 55 různých doprovodných akcí. Z toho bylo 18 vernisáží, přednášek a jiných pořadů pořádaných ve vlastní režii a připravených pracovníky muzea nebo externisty.

Přehled přednášek, rozšířených prohlídek a dalších akcí

22. 2. 2024 *Proměny Krakonoše* (přednášející Mgr. Libor Dušek, Ph.D., kurátor Bc. David Ulrych)
5. 3. 2024 *Ejhle saně, hurá na ně!* (přednášející Mgr. Martin Witkowski)
10. 4. 2024 *Léčitelé v okolí Jilemnice* (přednášející PhDr. Tomáš Chvátal, Ph.D., kurátor Bc. David Ulrych)
10. 5. 2024 *Císaři k službám, sobě ke slávě – Harrachové a habsburská diplomacie v 16. a 17. století* (přednášející Mgr. Petr Nosek, kurátor Bc. David Ulrych)
24. 5. 2024 *Po celé Evropě – Harrachové ve službách Habsburků (18. století)* (přednášející Klaas Van Gelder PhD, kurátor Bc. David Ulrych)
15. 6. 2024 *Muzejní noc*, k výstavě *Vlasti ochraně, bližnímu ku pomoci*, spojeno s vernisáží (účinkující Sbor dobrovolných hasičů Jilemnice, hudební skupina Půltmy, Milan Kraus, Mgr. Martin Witkowski, Bc. David Ulrych, kurátor Mgr. Martin Witkowski, spoluautoři Milan Kraus, Bc. David Ulrych, Bc. Tereza Tauchmanová)
29. 8. 2024 *Karel Vik – Život a dílo* (přednášející Bc. David Ulrych), nahradila zrušenou přednášku *Karel Vik – Život a dílo* Mgr. Jarmily Gregorové
26. 9. 2024 *Habsburkové na českých hradech a zámcích* (přednášející PaedDr. Jaroslava Šiftová, kurátorka Jana Krausová) – v rámci Dnů Evropského dědictví
1. 10. 2024 *Zahrady a zahradníci rodu Harrachů* (přednášející Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., kurátorka Bc. Tereza Tauchmanová) – v rámci Dnů Evropského dědictví
17. 10. 2024 *Středověký kostel svaté Alžběty v proměnách času* (přednášející Mgr. Martin Witkowski) – v rámci Dnů Evropského dědictví
7. 11. 2024 *Utrpení Velké války* (přednášející Mgr. Lenka Holubičková, kurátor Bc. David Ulrych)
26. 11. 2024 *Historie a současnost požárů (nejen) v národních parcích očima profesionálního hasiče* (přednášející Mgr. Jakub Morávek, Ph.D., kurátor Mgr. Martin Witkowski)

Přehled samostatných vernisáží

21. 3. 2024 *Příběh mého otce* (účinkující Bc. David Ulrych, PhDr. Robin Böhnisch, Per Øystein Vatne, Terje Bjørn Englund, Akad. mal. Petr Řehoř, Pauliina Pasanen, Øyvind Skogvold, Mgr. Pavla Garwoodová, kvartet dechových nástrojů pod vedením Jiřího Horáčka – ZUŠ Jilemnice)
31. 5. 2024 *Karel Vik – Výběr z tvorby* (účinkující Bc. David Ulrych, PhDr. Miroslav Cogan, Mgr. Jarmila Gregorová, Ing. Milena Jeřábková, akordeon Petr Ochman – ZUŠ Jilemnice)
10. 10. 2024 *La – La – Les: Výstava ZUŠ Jilemnice k 70. výročí založení školy* (účinkující Bc. David Ulrych, Mgr. Lenka Krausová, Mgr. Eduard Seibert, hudebníci ZUŠ Jilemnice)
15. 11. 2024 *Horská služba v čase* (účinkující Bc. David Ulrych, Mgr. Martin Witkowski, René Mašín, Valerián Spusta, Ludvík Strejček)
30. 11. 2024 *V Betlémě se svítí* (účinkující Bc. David Ulrych, Mgr. Ivo Kvapil, dvanáct muzikantů a zpěváků folklórního souboru Haverlanti pod vedením Mgr. Lenky Krausové – ZUŠ Jilemnice)

Přehled speciálních programů pro školy

Uskutečnili jsme 28 speciálních programů nejen pro školy.

- 2 opakování, 16. 2. 2024 *Rozšířená prohlídka výstavy Ejhle saně, hurá na ně!* pro ZŠ Komenského Jilemnice (průvodce Mgr. Martin Witkowski)
17 opakování, 24.–26. 9. 2024 *Z dějin dívčí školy – program k výročí založení školy* pro ZŠ Komenského Jilemnice (lektorky Bc. Tereza Tauchmanová, Mgr. Lucie Lutzová)

7 opakování, 12. 9. 2024 *Prohlídky nejatraktivnějších částí muzea v rámci konference restaurátorů a konzervátorů ve Vrchlabí* (průvodci Bc. David Ulrych, Mgr. Lucie Lutzová, Bc. Tereza Tauchmanová)
2. 10. 2024 *Rozšířená prohlídka výstavy Zahrady a zahradníci rodu Harrachů* pro ZŠ Jana Harracha Jilemnice (průvodkyně Bc. Tereza Tauchmanová)
2. 10. 2024 *Rozšířená prohlídka výstavy Karel Vik – Výběr z tvorby* pro ZUŠ Jilemnice (průvodce Bc. David Ulrych)

Doprovodné akce ve spolupráci s jinými institucemi

Ve spolupráci se Společenským domem Jilm, Městem Jilemnice, Obcí Studenec, Pamětí národa – Severní Čechy, Horskou službou a Českou křesťanskou akademií – klubem Betanie bylo uspořádáno 9 akcí. Pro jiné akce či svatby jsme pak poskytli prostor.

13. 3. 2024 *Za českou písničkou Karla Hašlera* (účinkující Bc. Michaela Prokopcová, DiS, Bc. Jiří Bartoloměj Sturz), s Českou křesťanskou akademií – klubem Betanie
12. 4. 2024 *Živá voda* (účinkující Mgr. Pavel Hoza, PaedDr. Jan Luštinec), se Společenským domem Jilm (Knihovna Jaroslava Havlíčka)
17. 4. 2024 *Zámek Hrádek u Nechanic – přednáška a křest knihy* (přednášející Mgr. Martin Rejman, PaedDr. Jan Luštinec), s Českou křesťanskou akademií – klubem Betanie a Společenským domem Jilm (Knihovna Jaroslava Havlíčka)
25. 5. 2024 *Studenecké míle*, s Obcí Studenec a Městem Jilemnice
3. 8. 2024 *Kavánovské dostaveníčko* (přednášející PhDr. Eliška Havlová, PaedDr. Jan Luštinec), se Společenským domem Jilm (Knihovna Jaroslava Havlíčka), Klubem českých turistů Jilemnice, Galerií KODL
16. 9. 2024 *Jako zabít ještěrku – Imisní kalamita Krkonoš v 70. a 80. letech 20. století* (účinkující Ing. Václav Jansa, Michaela Pavlátová a další), s Pamětí národa – Severní Čechy
2. 10. 2024 *Přepište dějiny v Jilemnici* (přednášející prof. PhDr. Michal Stehlík, Ph.D. a PhDr. Martin Groman), se Společenským domem Jilm (Knihovna Jaroslava Havlíčka)
5. 11. 2024 *Dvě podoby Jana Žižky* (přednášející prof. PhDr. Petr Čornej, DrSc.), s Českou křesťanskou akademií – klubem Betanie
5. 11. 2024 *Jezuité v Podkrkonoší* (přednášející doc. PhDr. Ivany Čornejové, CSc.), s Českou křesťanskou akademií – klubem Betanie

Participace na akcích zřizovatele mimo muzeum

11. 4. 2024 *Předávání cen ředitele Správy KRNP* (participace Bc. David Ulrych)

19. 5. 2024 *Společné putování na Žalý – Instalace podmalby na skle Anděl strážný* (participace Bc. David Ulrych)

Doprovodné akce mimo muzeum

Mimo muzeum jsme uskutečnili 4 přednášky.

Hrdelní právo a jeho relikty v Podkrkonoší na Správě CHKO Český ráj v Turnově.

10. 1. 2024 *O Betlémech nejen u nás* v Obecní galerii Studenec (přednášející Bc. David Ulrych)
12. 9. 2024 *Na poslední cestě: Zločin, trest a záhrobí* v Městském muzeu v Jaroměři (přednášející Mgr. Martin Witkowski)
14. 10. 2024 *Dějiny a stavební podoba objektu bývalé likérky v Horních Štěpanicích* na konferenci Venkovské technické objekty v Městském muzeu v Ústí nad Orlicí (přednášejí Mgr. Martin Witkowski)

5. 11. 2024 *Hrdelní právo a jeho relikty v Podkrkonoší* pro Spolek rodáků a přátel města Turnova na Správě CHKO Český ráj v Turnově (přednášející Mgr. Martin Witkowski)

Zúčastnili jsme se několika akcí ve městě, jako připomínek konce druhé světové války na hřbitově (3. 5. 2024) či odhalení busty Jana Nepomuka hraběte Harracha v zasedací místnosti městského úřadu (10. 12. 2024), ale také připomněli Den válečných veteránů (11. 11. 2024).

Publikační činnost, prezentace v médiích či odborná činnost mimo muzeum dle jednotlivých odborných pracovníků

Publikovali jsme 16 odborných či popularizačních článků a příspěvků v periodikách, vystupovali v 9 rozhlasových vysíláních a v řadě dalších byly propagovány naše akce. Vystupovali jsme v 5 televizních vysíláních a pokračovali v aktivitě na sociálních sítích, kde jsme publikovali množství článků a dalších příspěvků.

Pracovníci muzea působili v pracovní skupině Programu regenerace památkové zóny Jilemnice, Komisi kultury a školství v Jilemnici, komisi pro nákup sbírkových předmětů Regionálního muzea a galerie v Jičíně, České genealogické společnosti, redakční radě vlastivědné ročenky Z Českého ráje a Podkrkonoší, dále správní radě Geoparku UNESCO Český ráj a krátkodobě také v komisi Paměť národa Severní Čechy – Příběhy našich sousedů.

Bc. David Ulrych

Články:

Krkonoše – Jizerské hory 9/2024 *Dílo Karla Vika v Jilemnici*

Krkonoše – Jizerské hory 12/2024 *František Karel Hron, Jiří Šlitr, Jaroslav Skrbek*

Propagační články jako *Krkonošské muzeum v Jilemnici* pro Rodinám 10/2024 zpravodaj rodinné politiky Libereckého kraje. Publikování několika článků na Facebooku muzea.

Rozhlas:

18. 4. 2024 ČRo Hradec Králové – *Den historických sídel*

31. 5. 2024 ČRo Hradec Králové – *Karel Vik – Výběr z tvorby*

10. 10. 2024 ČRo Hradec Králové – *La – La – Les: Výstava ZUŠ Jilemnice k 70. výročí založení školy*

27. 11. 2024 ČRo Hradec Králové – *V Betlémě se svítí*

19. 12. 2024 Rádio Blaník – *Krkonošské muzeum v Jilemnici o Vánocích*

26. 12. 2024 Country rádio – *Krkonošské muzeum v Jilemnici o Vánocích*

Televize:

15. 2. 2024 Česká televize, *100 let narození Jiřího Šlitra ve Studenci*, na ČT 24, ČT 1 Události v regionech, ČT art

13. 5. 2024 Česká televize, Modrá Krev, natáčení v zámecké a lyžařské expozici pro čtvrtou sérii pořadu, rok 2026

16. 6. 2024 Česká televize, Křesťanský magazín, *Výstup na Žalý (19. 5. 2024)*

Působil v pracovní skupině Programu regenerace památkové zóny Jilemnice, Komisi kultury a školství v Jilemnici a redakční radě vlastivědné ročenky z Českého ráje a Podkrkonoší.

Mgr. Martin Witkowski

Články:

Krkonoše – Jizerské hory 1/2024 *Putování za kamennými kříži* 36. díl
Krkonoše – Jizerské hory 2/2024 *Putování za kamennými kříži* 37. díl
Krkonoše – Jizerské hory 3/2024 *Putování za kamennými kříži* 38. díl
Krkonoše – Jizerské hory 4/2024 *Putování za kamennými kříži* 39. díl
Krkonoše – Jizerské hory 5/2024 *Putování za kamennými kříži* 40. díl
Krkonoše – Jizerské hory 6/2024 *Putování za kamennými kříži* 41. díl
Krkonoše – Jizerské hory 7/2024 *Putování za kamennými kříži* 42. díl
Krkonoše – Jizerské hory 8/2024 *Putování za kamennými kříži* 43. díl
Krkonoše – Jizerské hory 9/2024 *Putování za kamennými kříži* 44. díl
Krkonoše – Jizerské hory 10/2024 *Putování za kamennými kříži* 45. díl
Krkonoše – Jizerské hory 11/2024 *Putování za kamennými kříži* 46. díl
Krkonoše – Jizerské hory 12/2024 *Putování za kamennými kříži* 47. díl

Z Českého ráje a Podkrkonoší: vlastivědná ročenka, svazek 37, *Dějiny městské spořitelny v Jilemnici*

Spoluautorství na knize *Mladoboleslavský hrad: Historie, stavební vývoj* (Mgr. Pavel Sosnovec, Mgr. Sylva Městecká, Mgr. Martin Witkowski)

Rozhlas:

24. 1. 2024 ČRo Hradec Králové – *Ejhle saně, hurá na ně! Zveme do historie zimních Krkonoš na rohačkách, rejdoваčkách i saní kočárových*

15. 6. 2024 ČRo Vltava – *Vlasti k ochraně, bližnímu ku pomoci*

Působil v komisi pro nákup sbírkových předmětů Regionálního muzea a galerie v Jičíně, komisi Paměť národa Severní Čechy – Příběhy našich sousedů, ale také ve správní radě Geoparku UNESCO Český ráj.

Bc. Tereza Tauchmanová

Rozhlas:

15. 10. 2024 ČRo Hradec Králové – *Expozice v zahradním domku a výstava Zahrady a zahradníci rodu Harrachů*

Působila v České genealogické společnosti.

Spolupráce

Vyřídili jsme 74 badatelských dotazů, většinu z nich emailem. Bylo uskutečněno 21 výpůjček, 172 evidenčních čísel, odpovídajících 340 předmětům na naše výstavy a naopak 19 zápůjček, 123 evidenčních čísel, odpovídajících 153 předmětům na výstavy v jiných institucích. Nejčastějšími partnery v oblasti výpůjček byly sbory dobrovolných hasičů a hasičská muzea pro výstavu *Vlasti k ochraně, bližnímu ku pomoci*, dále Muzeum Českého ráje v Turnově, Městské muzeum a galerie v Hořicích a Poštovním muzeum České Pošty pro větší část výstavy *Karel Vík – Výběr z tvorby* či Krkonošské muzeum ve Vrchlabí, Vlastivědné muzeum pro Vysoké nad Jizerou a okolí i soukromí vlastníci pro výstavu *V Betlémě se svítí*. Naopak jsme poskytli kresby Jiřího Šlitra na výstavy *Jiří Šlitr – Obrazy* v Obecní galerii Studenec, Muzeu lyžování Dolní Branná a Společenském centru v Dobrušce. Za zmínku

stojí zapůjčení obrazů Františka Kavána na výstavu *Nokturno* v Galerii města Trutnova nebo *První a poslední – Milníky českého výtvarného umění v raných pracích umělců v konfrontaci s jejich pozdními díly* v Galerii Kooperativy. Poskytli jsme také betlémy pro výstavu *Szopki bożonarodzeniowe ze zbiorów czeskich muzeów* v Muzeum Ceramiki Bolesławiec. Další dlouhodobé výpůjčky a zápůjčky trvaly z předchozích let, z nichž některé byly prodlouženy a jiné ukončeny. Spolupracovali jsme tak s řadou institucí, zejména s muzei, galeriemi, archivy a jinými kulturními zařízeními, ale také s jednotlivci, jako umělci a sběrateli.

Administrovali jsme přeshraniční projekt *My Father's Story in the Krkonoše Museum* ve spolupráci s Falstadsenteret v Norsku. Díky tomu došlo k transportu uměleckých děl a realizaci výstavy *Příběh mého otce*. Výstava představila příběh Josefa Řehoře, pocházejícího z regionu, v kontextu totálního nasazení v Norsku během druhé světové války, skrze díla Petra Řehoře a Pauliny Pasanen. V termínu 5. 2. až 9. 2. se uskutečnila cesta některých pracovníků do partnerské instituce a do dalších paměťových institucí v Norsku. (administrátor projektu Bc. David Ulrych)

V rámci programu Erasmus+ Rozvoj pracovníků Správy KRNP pro potřeby vzdělávání veřejnosti se v termínu 17. 6. až 21. 6. uskutečnila stáž některých pracovníků v Německu, konkrétně v Sudetendeutsches museum v Mnichově, při které byly navštíveny i jiné paměťové instituce, jako Riesengebirgsmuseum v Marktoberdorfu. Došlo k navázání spolupráce na společných tématech. (administrátor projektu Bc. David Ulrych)

Sbírky

Většinou z darů a starého fondu, ale i koupí jsme získali 329 evidenčních čísel, odpovídajících 533 předmětům. Zakoupili jsme díla ak. mal. Karla Vika, vztahující se k jeho grafickému cyklu *Na horách*, jde o 16 volných grafik z prvního vydání z roku 1917, soubor 16 grafik z druhého vydání z roku 1958, ale také 70 kreseb tužkou a tuší, sloužících jako skici k tomuto cyklu dřevorytů. Nechybí však i 4 lavírované kresby s motivy z Krkonoš. Dále kuchyň z roku 1953 vyrobenou v Jilemnici. Zajímavostí je informační cedule z počátku 20. století, pocházející z někdejšího harrachovského panství, která je výzvou k zodpovědnému chování v přírodě. Dalšími přírůstky jsou pohřební nosítka z římskokatolické farnosti Roztoky u Jilemnice nebo mosazné raznice Okresní nemocenské pokladny v Jilemnici a C. k. státního reálného gymnázia v Jilemnici, ale také soubor negativů pořizovaných MUDr. Josefem Vejnarem, dokumentujících západní část Krkonoš na počátku 20. století. Nechybí soubor lyžařských a turistických odznaků z 1. poloviny 20. století, kameninové nádoby z počátku 20. století ze Studence a Košťálova nebo chlapecký kroj ze 40. let 20. století, pocházející z Jilemnice.

Dotace Ministerstva kultury z programu ISO II/D – Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí nám umožnila restaurovat 4 obrazy Františka Kavána z přelomu 19. a 20. století. Ve spolupráci se SUPŠ v Turnově proběhlo restaurování 8 kovových předmětů, jako palných a chladných zbraní či lampy z 19. století. Díky využití prostředků z projektu *My Father's Story in the Krkonoše Museum* bylo zarámováno a zapaspartováno 10 obrazů Josefa Řehoře z 60.–70. let 20. století. Došlo i k preventivnímu plynování depozitářů proti škůdcům. Aktivně jsme se věnovali údržbě a opravám mechanických betlémů, stejně jako hodin v expozici i věži.

Inventarizací prošla podsběrka Lyžařství v počtu 2 219 evidenčních čísel.

Knihovna

Získali jsme 69 publikací a 84 kusů periodik do knihovny. Bylo uskutečněno 25 knihovních zápůjček.

Opravy a investice

V budově starého pivovaru čp. 1 byla opravena dlažba ve venkovním průchodu, instalován závěsný systém ve výstavním prostoru v patře a došlo také k výmalbě 2 místností výstavních prostor v přízemí. V zámecké budově čp. 75 došlo k výmalbě 4 místností expozice v přízemí, renovaci dveří hlavního vchodu a dveří ve východní věži, stejně jako historického kovového schodiště v témže místě. Nechyběly také drobné opravy špalet oken v přízemí. Byla vyměněna akumulární kamna v badatelně a pořízeny nové skříně do kanceláře. Na obou objektech proběhla výměna původních 3 historických luceren ve špatném technickém stavu za jejich kopie. Budovy starého pivovaru čp. 1, zámku čp. 75 i zahradního domku byly propojeny optickými kabely, na něž později naváže výměna kamerového systému. Byl rovněž zpracován stavebněhistorický průzkum objektů starého pivovaru (úřednické budovy) čp. 1. a zámku čp. 75.

Návštěvnost

Celkem muzeum navštívilo 15 011 lidí, z nichž větší část využila průvodcovské činnosti. Oproti předchozímu roku je to pokles způsobený pravděpodobně otevřením Muzea Krkonoš v nedalekém Vrchlabí.

Celkový počet návštěvníků: 15 011

Platící: 12 032 (základní 4 429, zlevněné 7 603, z toho pak v rámci rodinného vstupného 3 985 návštěvníků)

Neplatící: 2 979

Památník zapadlých vlastenců

Památník zapadlých vlastenců od ledna do května fungoval s omezenou pracovní dobou od úterý do soboty. Neděle byly pro návštěvníky z důvodu dlouhodobé nemoci jedné z pracovnic uzavřené.

Na provoz Památníku přispívá Obec Paseky nad Jizerou ze svého rozpočtu zřizovateli Správě KRNAP částkou 170 000 Kč.

Provoz muzea zajišťují dvě pracovnice – Andrea Bariaková a Eva Vondrová. Na instalaci výstav se podílejí konzervátorka Jana Skálová a dobrovolnice PhDr. Jana Sojková, bývalá ředitelka Krkonošského muzea ve Vrchlabí.

Muzeum bylo pro návštěvníky otevřeno 261 dnů.

V měsíci listopadu, kdy je Památník uzavřen, se instalují výstavy a probíhá velký úklid objektu.

Výstavy

Pasecká léčitelka Květa Patočková

výstava přiblížila její léčitelské působení v rodných Pasekách n. J. a v Semilech, kde žila až do svého úmrtí. Textovou a fotografickou část zapůjčilo Muzeum a Pojizerská galerie Semily, p. o.

12. 2023 – 31. 10. 2024

Pasecké pohlednice

výstava ukázala, jakými proměnami procházely pasecké pohlednice, od prvních, umělecky zpracovaných dopisnic až po současné, tvořené počítačovou grafikou.

Duben 2023 – 31. 3. 2024

50 let vlekaření v Pasekách nad Jizerou

Prostřednictvím kronikářů, pamětníků, bývalých vlekařů, místních rodáků i chalupářů přináší pohled do historie stavby a lyžování na vleku v Pasekách nad

Jizerou

1. 12. 2024 – 31. 10. 2025

Z muzejního depozitáře

výstava představuje rozličné předměty užívané kdysi v domácnostech zdejších obyvatel.
1. prosince 2024 – 31. října 2025

Svatí pomocníci – podmalby na skle

výtvarnice Jana Sojková představila na více než 30 obrázcích náměty z legend o křesťanských světcích a ze Starého i Nového zákona.

18. 5. 2024 – 30. 10. 2024

Akce pro veřejnost

Řemeslný kurz – Podmalba na skle

Na minikurzu v neděli 27. října 2024 si pod vedením Jany Sojkové, autorky výstavy Svatí pomocníci, která v Památníku v ten čas probíhala, si účastníci namalovali podle své donesené či zapůjčené předlohy podmalbu na skle.

Publikační činnost a příprava výstav

Čtyřikrát ročně přispíváme do obecního zpravodaje Pasecké listy a Pasecké čtení články s historickou tematikou.

Pracovnice Památníku spolupracovaly v jarních měsících s paseckou obcí na přípravě almanachu *50 LET VLEKAŘENÍ V PASEKÁCH NAD JIZEROU a jiné příběhy*.

V listopadu se započalo s fotografováním paseckých domů pro připravovanou výstavu s tématem proměna paseckých chalup ve čtvrtstoletí.

Sbírky

Řádnou revizí bylo zinventarizováno 220 evidenčních čísel v expozicích Památníku.

Do přírůstkové knihy byly zapsány 3 předměty. Žádný předmět nebyl zakoupen.

Vypůjčené a zapůjčené předměty – od soukromých osob a muzea v Semilech bylo zapůjčeno 32 předmětů. Krkonošské muzeum v Jilemnici si od nás vypůjčilo betlém z moduritu.

Ve Vrchlabské konzervátorské dílně, vedle menších konzervátorských zásahů, byla zrestaurována školní lavice z počátku 20. stol.

Badatelská činnost

V letošním roce vyhledalo Památník šest badatelů. Dotazy se týkaly historie obce po roce 1918, osobností Pasecka a staveb při řece Jizeře.

Návštěvnost

Památník v letošním roce navštívilo 4 165 osob.

Dobrovolnictví v Krkonošském národním parku

Jiří Cupák

Příležitost pomáhat přírodě i místnímu životnímu prostředí

Krkonošský národní park (KRNP) je domovem jedinečných ekosystémů, rozmanité flóry a fauny, které si zaslouží naši pozornost a ochranu. Jedním ze způsobů, jak každý z nás může přispět k jejich ochraně,

je zapojit se do dobrovolnické činnosti. Dobrovolníci v Krkonoších nejen pomáhají chránit přírodu, ale také obohacují svůj vztah k těmto krásným horám a jejich okolí.

Tradiční a rozmanité dobrovolnictví

Dobrovolnictví v Krkonošském národním parku má dlouholetou tradici, která sahá až do počátků existence parku. Každoročně přitahuje stovky nadšenců, kteří se chtějí aktivně podílet na ochraně přírody a zlepšení místního prostředí. V roce 2024 se do různých dobrovolnických aktivit zapojilo více než 1000 lidí. Tato činnost je pro mnoho z nich nejen příležitostí pomoci, ale i způsobem, jak se lépe seznámit s Krkonošemi a prohloubit svůj vztah k těmto unikátním horám.

V posledních letech se výrazně rozšířilo firemní dobrovolnictví. V rámci konceptu společenské odpovědnosti firem (CSR) se do dobrovolnických akcí pravidelně zapojují zaměstnanci velkých společností, jako jsou ČSOB, Škoda Auto, Sazka, Česká spořitelna, T-Mobile, LG, Meritor a Vodafone. Všechny tyto společnosti přinášejí nejen pracovní sílu, ale i potřebné finanční prostředky na zajištění ekologických projektů. Vysoký zájem o dobrovolnické aktivity je také mezi školami, jak místními, tak těmi, které přijíždějí na školní pobyty.

Různorodé aktivity pro dobrovolníky

Dobrovolníci v Krkonoších se zapojují do širokého spektra aktivit, které se zaměřují na ochranu přírody a údržbu národního parku. Nejčastějšími úkoly jsou úklid odpadků, odstraňování křesťů po těžbě, hrabání listů na loukách a obnovování přírodních biotopů. Mnozí dobrovolníci by rádi vysazovali stromy, ale vzhledem k specifikům ekosystému Krkonoš není tato aktivita běžně součástí jejich činností.

Pokud jde o konkrétní projekty, dobrovolníci se podílejí i na rozsáhlých akcích, jako je *Čisté Krkonoše*, kde se zaměřují na úklid horských stezek a dalších přírodních oblastí. Akce jsou zaměřeny na zajištění čistoty a zlepšení kvality životního prostředí.

Dobrovolníci: Od jednotlivců po firemní týmy

V roce 2024 probíhalo v Krkonoších více než 50 dobrovolnických akcí. Mezi nejpočetnější účastníky patří firemní týmy, školy, ale i jednotlivci, kteří se rozhodnou věnovat svůj čas a energii ochraně přírody. Tabulka níže ukazuje některé z klíčových akcí, do kterých se dobrovolníci zapojili v loňském roce:

Celkově se v roce 2024 zapojilo do dobrovolnických aktivit v Krkonošském národním parku více než 1000 lidí, kteří pomáhali při údržbě stezek, úklidu odpadků a dalších ekologických aktivitách.

Proč se zapojit?

Dobrovolnictví v Krkonoších nabízí nejen šanci přispět k ochraně přírody, ale také jedinečný zážitek z pobytu v jedinečné horské krajině. Pro mnoho lidí je to příležitost, jak strávit čas v přírodě a zlepšit její stav. Navíc, účast na těchto aktivitách poskytuje nejen osobní uspokojení, ale i příležitost k seznámení s novými lidmi a zlepšení vztahů v místních komunitách.

Pokud chcete také přispět k ochraně Krkonoš, navštivte stránku [Dobrovolnictví v KRNPu](#) pro více informací o nadcházejících akcích a způsobech zapojení.

Rok 2024 byl Krkonošským rokem Harrachů

Radek Drahný

Po loňském roce, kdy jsme oslavili 60. výročí založení Krkonošského národního parku a přidali se k Roku Harrachů, vyhlášenému Národním památkovým ústavem, pokračujeme letos oslavou 120 let od vyhlášení první přírodní rezervace v našich nejvyšších horách, kterou vyhlásil Jan Nepomuk hrabě Harrach v roce 1904 na Strmé stráni v Labském dole.

Při této příležitosti jsme připravili novou dočasnou značku, která odkazuje na toto 120. výročí (vidíte ji v záhlaví této tiskové zprávy). Základem je číslice 120, kde 0 má symbolizovat oko hraběte Harracha. Doplněna je grafickým prvkem v podobě vlnovky navazující tvarem na knírek hraběte Harracha. Jeho geometrické zpracování navazuje na jednotný vizuální styl Správy KRNP. Druhá část značky je textové uvedení do problematiky s vysvětlením a letopočtem. Tuto značku budeme celý rok používat k propagaci výročí.

V loňském roce byly v rámci oslav 60. výročí velmi úspěšné koncerty v krkonošských kostelích, kdy společně vystoupili trubači Správy KRNP a hudebníci z vrchlabské ZUŠ Karla Halíře. Letos plánujeme na tuto úspěšnou navázat akcemi *Troubení u křížku*. V průběhu měsíců s teplými podvečery plánujeme seriál sousedských setkání, kdy se s místními setkáme při pikniku pod otevřeným nebem. Hlavním programem každého setkání bude vystoupení trubačů Správy KRNP. Termíny budou upřesněny.

Hlavním předmětem oslav je lokalita Strmá stráň v Labském dole. Plánujeme seriál několika terénních pochůzek právě do této poměrně nepřístupné lokality, kdy zástupcům místních samospráv, široké veřejnosti i médiím představíme lesnický management v KRNP.

Součástí oslav bude také instalace podmalbových obrázků na skle s postavami svatých. Celý soubor 15 obrázků je autorským dílem Zory Paterové-Ponicové. 12 z nich již v minulosti bylo na vhodná místa instalováno. Letos dokončíme umístění poslední tří, a to obrázku Nejsvětější Trojice do kaple sv. Trojice, známé jinak jako Památník obětem hor v Modrém sedle. Dalším bude Anděl strážný umístěný na pro hraběte Harracha symbolickém vrcholu Předního Žalého. Poslední sv. Prokop orající čertem bude na Čertově hoře nad Harrachovem.

Další informace o průběhu letošního Krkonošského roku Harrachů najdete na sociálních sítích pod hashtagem #KrkonošskyRokHarrachu, případně #StrmaStran120.

Strmá stráň

první přírodní rezervace v Krkonoších
zřízená Janem Nepomukem Františkem
hrabětem Harrachem

1904 / 2024

Muzeum Krkonoš láme rekordy

Radek Drahný

Začátkem listopadu jsme ve Vrchlabí otevřeli nové Návštěvnické centrum Krkonošského národního parku – Muzeum Krkonoš. Za první tři měsíce provozu je navštívilo 11 tisíc lidí. Rekordní denní návštěvnost přesahovala 800 osob a v nejsilnějším týdnu k nám přišly 3 000

návštěvníků. Potvrzuje se tak, že #MuzeumKrkonos stává bezmála povinnou zastávkou návštěvníků Krkonoš.

„První týdny po otevření lákalo muzeum hodně místní nebo lidi z blízkého okolí. Pochopitelně byli zvědaví, jak se změnila expozice, kterou mnozí velmi dobře znali a pravidelně navštěvovali,“ říká ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. „Známa věc je, že návštěvnost muzeí přirozeně stoupá v závislosti na počasí. Vývoj letošní zimy nám tedy přirozeně nahrává. Svahy bez sněhu a deštivé počasí nám přivádí do Muzea Krkonoš opravdu velké množství návštěvníků, kteří hledají alternativní program k zimním sportům, kterým se nemohou plně věnovat. Muzeum tak prochází vekou zatěžkávací zkouškou, ale zdá se, že až na pár technických drobností vše funguje, jak má. To, co nás ale nejvíce těší, jsou nadšené reakce lidí, kteří z muzea odcházejí,“ dodal Böhnisch.

„Reakce návštěvníků jsou vesměs pozitivní, až nadšené. To je velká radost. Ukazuje se, že ty roky práce celého týmu stály za to a my se můžeme těšit i praktickými náměty některých návštěvníků, co zlepšit. Vnímáme je vážně a denně na různých vylepšeních pracujeme,“ říká ředitel Muzea Krkonoš Jakub Šimurda. „Pobavil nás upřímný vzkaz od jednoho návštěvníka, který napsal, že to u nás baví i ty, kdo nesnáší muzea,“ dodal. „Aktuálně intenzivně testujeme programy pro školy, které plánujeme v brzké době školám nabídnout,“ přiblížil další plány Šimurda.

Kromě očekávané vysoké návštěvnosti vrchlabského Muzea Krkonoš mají letos právě s ohledem na počasí napilno i všechny naše ostatní muzejní pobočky – Krkonošské muzeum v Jilemnici, Památník zapadlých vlastenců v Pasekách nad Jizerou a lesnicko-myslivecká expozice Šindelka v Harrachově.

S ohledem na tuto extrémní návštěvnost a ve snaze rozptýlit ve špičkách zájem o Muzeum Krkonoš jsme přechodně rozšířili otvírací dobu nedalekého Krtka od úterý do pátku od 13 do 17 hodin. Návštěvníkům nabízí různé hry (krkonošská čamburína, jenga, výlet nanečisto), tvořivé dílničky, projekci filmů s krkonošskou tematikou nebo fotografickou výstavu Czech Nature Photo.

Návštěvnícké centrum Krkonošského národního parku – Muzeum Krkonoš představuje návštěvníkům příběh Krkonoš, a to s ohledem na jedinečnou přírodu i ve vztahu k soužití přírody a člověka. Sídlí ve Vrchlabí (Husova 213) v budově bývalého augustiniánského kláštera. Otevřené je denně mimo pondělí od 9 do 17 hodin.

HISTORIE KRKONOŠSKÉHO MUZEA

Krkonošské muzeum ve Vrchlabí vzniklo působením Rakouského krkonošského spolku, který usiloval o turistické zpřístupnění Krkonoš, ale též o jejich ochranu a hlubší odborné poznání, už v roce 1883. Osobností, která stála u jeho vzniku, byl průmyslník a přírodovědec Viktor Cypers von Landrecy, který byl následně též pověřen vedením muzea. Cypers ovšem nezačínal od nuly, neboť mohl navázat na přírodovědný kabinet manželů Kablíkových, který ve Vrchlabí působil v první polovině 19. století. Základem sbírek nově zřízeného Krkonošského muzea, nejstaršího v regionu, byly vlastní Cypersovy botanické, zoologické a mineralogické sběry. Muzeum tak mělo zprvu výrazně přírodovědné zaměření, ovšem záměrem zřizovatelů bylo budovat instituci širšího záběru. Kulturně historické exponáty se však scházely jen velmi pomalu. Zde sehrál zásadní roli jeden významný dárců z řad členů spolku – papírenský podnikatel Prosper Piette de Rivage.

Od samého založení Krkonošského muzea byl tedy zájem uchovávat přírodní i kulturně historické artefakty našeho regionu. To se nezměnilo ani po 2. světové válce, kdy bylo muzeum svěřeno do správy Klubu českých turistů. Další léta ale znamenala úpadek, jak z hlediska odborné činnosti, tak zejména z hlediska péče o objekty, kde muzeum sídlilo. Záchrana pro kolabující Krkonošské muzeum přišla roku 1966, kdy přešlo pod Správu Krkonošského národního parku. V roce 1984

byla otevřena expozice *Kámen a život*, která patřila k nemodernějším muzejnickým expozicím v Československu. Muzeum za čtyři desetiletí navštívil více než milion návštěvníků.

Jak šel čas, expozice zastarávaly a přestávaly fungovat. Původní myšlenka náhrady tehdy již dožívajících expozic se snižující se návštěvností pochází z roku 2008. Muzeum uzavřelo své brány na podzim roku 2017 a od té doby probíhala rekonstrukce. Na stavební část realizace měla vliv neuspokojivá situace ve stavebnictví, kdy nedostatek pracovních kapacit a růst cen stavebních prací ovlivnil již začátek celé akce. Stavební a expoziční rekonstrukce kláštera nabrala zpoždění vlivem vysoké hladiny spodní vody, ale i opatřeními v souvislosti s epidemií viru covid-19, kdy se stavba na čas zastavila. Přes všechny tyto nepříznivé okolnosti tu dnes po těch téměř 15 letech stojíme na počátku něčeho zcela nového. Opět je ve Vrchlabí nová expozice, která má ambice stát se špičkou českého, možná i středoevropského muzejnictví a vlajkovou lodí krkonošské ochrany přírody.

Celkové náklady na realizaci projektu dosáhly 318 mil. Kč a byly složeny ze zdrojů Fondů EU (OP Životní prostředí a IROP) a kofinancovány z rozpočtu Správy KRNP.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Ministerstvo životního prostředí

8 metrů – letošní maximum na Mapě republiky

Radek Drahný

Pracovníci Správy KRNP provedli první měření výšky sněhové pokrývky na známém sněhovém poli Mapa republiky. S vrstvou mocnou jen 8 metrů byla poslední zimní sezóna jednou z na sních nejslabších za 25 let kontinuálního měření.

„Mapu republiky sledujeme dlouhodobě a využíváme dostupné moderní technologie. Poslední roky ji zaměřujeme dokonce s pomocí dronů. Cílem monitoringu je pochopit, jak sněhová pokrývka ovlivňuje mikroklima a vegetaci v závětrné oblasti Studniční hory a zda a jak se mění výška sněhu a jeho rozložení v čase,“ uvedl botanik Správy KRNP Josef Harčarik. Mapa republiky přitahuje vědce řadu let. Nejprve s použitím technologie GPS a nyní i s dronem odborníci přesným zaměřením terénu bez sněhu i terénu se sněhovou vrstvou a jejich porovnáním získávají nejpreciznější možná data.

Mapou republiky je nazýváno sněhové pole na jižním svahu Studniční hory. Přestože leží na jižním svahu, který na jiných místech odtává nejdříve, zde sníh naopak zůstává prakticky nejdéle v Krkonoších. Důvodem je modelace terénu a větrné proudy anemo-orografického systému Bílého Labe, které zde pravidelně ukládají obrovská množství sněhu. Sněhová vrstva pak dosahuje mnohametrové výšky. Jak sněhové pole odtává, ztrácí postupně tvar prvorepublikového Československa s Podkarpatskou Rusí, posléze odtává Slovensko, až

nakonec zůstávají střední Čechy. Charakteristického tvaru sněhového pole si všimli turisté a začali mu přezdívat Mapa republiky. Protože se dnes nachází v klidovém území (dříve I. zóně) národního parku, pěšky se přímo k ní návštěvník hor nepodívá. Dobře viditelné je ale od chalupy Na Rozcestí nebo z cesty mezi Výrovkou a Památníkem obětí hor v Modrém sedle mezi Luční a Studniční horou. Díky svému charakteristickému tvaru a barvě je vidět i z dalekého Podkrkonoší.

zima	max. výška sněhu (m)	datum odtátí sněhu
1999/2000	15,7	1. dekáda srpna
2000/2001	6,1	3. dekáda června
2001/2002	13,4	2. dekáda srpna
2002/2003	7,6	3. dekáda června
2003/2004	14,2	data nejsou k dispozici
2004/2005	15,4	22. srpna
2005/2006	12,3	22. července
2006/2007	12,5	5. července
2007/2008	14,1	29. července
2008/2009	13,3	17. července
2009/2010	8,1	30. června
2010/2011	9,6	14. června
2011/2012	13	4. srpna
2012/2013	8,8	17. června
2013/2014	5,4	10. června
2014/2015	9,7	4. července
2015/2016	7,3	15. června
2016/2017	9,5	4. června
2017/2018	7,5	28. května
2018/2019	14,5	22. července
2019/2020	9,5	6. července
2020/2021	9,6	13. července
2021/2022	11,2	8. července
2022/2023	9,7	8. července
2023/2024	8	

Bobři se vrací i do českých Krkonoš

Radek Drahný

Dobré zprávy jsou někdy doprovázeny i jinými, méně radostnými. První doklad (alespoň nám známý) o tom, že se do Krkonoš po několika staletích vrátil největší evropský hlodavec bobr, byl totiž získán v důsledku jeho usmrcení automobilem. Hlodavec byl nalezen na kraji hlavní silnice č. 14 – přímo naproti jezu na Jizeře v Horní Sytové (součást obce Víchova nad Jizerou). Jednalo se o statnou samici o hmotnosti 18 kg, velmi pravděpodobně březí. Jiného mladého jedince zachytila kamera mobilního telefonu u mostu přes Jizerku ve Vítkovicích v Krkonoších. Což jsou místa značně vzdálená dosud známým výskytům bobrů v oblasti Českého ráje.

Bobr evropský (*Castor fiber*) byl na území Čech vyhuben na přelomu 18. a 19. století, od konce minulého století se ale migrací z Rakouska, Bavorska a také ze Saska proti proudu Labe vrací do Česka a znovu osídluje stará území. V podhůří Jizerských hor se již vyskytuje na Frýdlantsku (řeka Smědá, Dubový rybník) i v povodí Nisy. V krkonošské oblasti se zatím bobři vyskytovali jenom na severovýchodním úpatí Krkonoš v povodí říčky Bobr, a to asi od roku 2010. Do Čech se ale zatím z tohoto směru nešíří. Výše uvedené nálezy z konce letošní zimy naznačují, že bobří kolonizace bude do Krkonoš postupovat proti proudu Jizery a jejích přítoků. Nutno poznamenat, že horská krajina není pro bobry nikterak příhodná – na prudce tekoucích řekách své hráze nepostaví a také dřevinná skladba zdejších břehových porostů jim příliš nevyhovuje. Dá se tedy očekávat, že pokud se tu tento zajímavý živočich, schopný svými vodními díly výrazně přetvářet krajinu, uchytí, bude to spíše jen na lučních potocích v podhůří.

Cenu ředitele Správy KRNAP za rok 2023 získalo sedm oceněných

Radek Drahný

Při v pořadí čtrnáctém předávání Ceny ředitele Správy KRNAP¹ se laureáty stalo sedm význačných osobností, které přispěly k rozvoji Krkonoš a povědomí o našich horách. Jsou jimi bývalý starosta Lánova Jiří Vancí, lesník a bývalý pracovník Správy KRNAP Oldřich Šimek, zakladatelé Muzea krkonošských řemesel v Poniklé Jana a Rostislav Pičmanovi, bývalý člen Horské služby Krkonoše Ludvík Strejček, sportovec a bývalý pracovník Správy KRNAP Bohumil Zemánek, bývalý majitel harrachovského panství, propagátor ochrany přírody Krkonoš Jan Nepomuk František hrabě Harrach, in memoriam. Cenu veřejnosti získal bývalý starosta Rudníka Aleš Maloch.

Smyslem tohoto ocenění je vyzdvihnout lidi, kteří svým životem a prací znamenají či znamenali přínos pro Krkonoše. „*Letos rozšiřujeme pomyslnou rodinu laureátů Ceny ředitele Správy KRNAP o další velmi zajímavé osobnosti. Trochu mezi nimi ční náš předchůdce Jan Nepomuk hrabě Harrach, kterému cenu udělujeme v roce 120. výročí vyhlášení první přírodní rezervace na Strmé stráni v Labském dole. Rok 1904 se do jisté míry stal mezníkem krkonošské ochrany přírody. Je mi potěšením, že cenu přijeli převzít potomci Jana Nepomuka Ernst Harrach a Jan Nepomuk Podstatsky-Lichtenstein se svým synem Michaellem,*“ uvedl ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. Nominace laureátů Ceny ředitele Správy KRNAP posílala v hojných počtech veřejnost. Výbor vybíral ze tří desítek návrhů.

¹ Cena ředitele Správy Krkonošského národního parku vyzdvihuje osobnosti, které svou prací, výkony či občanskými aktivitami představují či představovaly významný přínos pro Krkonošský národní park či Krkonoše jako region.

Laureáti, resp. jejich zástupci převzali z rukou ředitele Správy KRNAP Robina Böhnische ceny v podobě Krakonoše (resp. květu hořce tolitovitého – Cena veřejnosti). Ty vyrobil jako drátěné plastiky Ladislav Šlechta z Harrachova technikou smyček. Předlohou mu bylo nejstarší vyobrazení Krakonoše tak, jak je známe z Hellwigovy mapy Slezska z roku 1561. K výrobě jedné sošky bylo zapotřebí přibližně 30 metrů železného taženého žíhaného drátu, který musí být pro potřeby pletení tvárný a měkký. Výroba jednoho Krakonoše zabrala více než 30 hodin. Vzhledem k tomu, že v letošním roce byl oceněn i přímo pan Šlechta, tak z rukou ředitele Správy KRNAP dostal výjimečně broušenou vázu z dílny dalšího zdejšího řemeslníka Miloše Plecháče z Čisté u Horek.

Krátké videoportréty všech oceněných najdete na <https://youtu.be/OnFwKOjyFol>

Cenu ředitele Správy KRNAP již obdrželi:

- za rok 2010: Josef Fanta, významný odborník na problematiku lesa
Pavel Klimeš, krajinný ekolog
Valerián Spusta, lavinový specialista a dlouholetý horský záchranář
Jiří Bruník, in memoriam, fotograf Krkonoš
- za rok 2011: Marie Kubátová, spisovatelka
Theodor Lokvenc, významný lesnický odborník
Jiří Havel, fotograf
Oldřich Lábek, in memoriam, lesník, bývalý ředitel Správy KRNAP
- za rok 2012: Miroslav Klapka, první ředitel Správy KRNAP
Miroslav Chadim, bývalý člen Horské služby
Čestmír Klos, novinář a bývalý redaktor časopisu Krkonoše
Josef Šourek, in memoriam, botanik
- za rok 2013: Jana a František Tauchmanovi, vedoucí folklorního souboru Špindleráček
Jaroslav Koldovský, dlouholetý člen Horské služby Krkonoše
Jan Štursa, botanik a bývalý ředitel Správy KRNAP
Otokar Štětka, in memoriam, první náčelník Horské služby Krkonoše
- za rok 2014: Jan Vaněk, zoolog
Slávka Hubačíková, lidová vypravěčka
Jaroslav Hovorka, bývalý člen Horské služby
Jan Materna, zoolog
Jiří Novák, in memoriam, bývalý ředitel Správy KRNAP
- za rok 2015: Jan Jeník, botanik
Josef a Jarmila Waldmannovi, organizátoři kulturního dění v Pasekách nad Jizerou
Milena Kociánová, geobotanička
Roman Odvárko, dlouholetý člen Horské služby Krkonoše

- Vladimír Šatný, in memoriam, bývalý vedoucí odboru ochrany přírody Správy KRNAP
- za rok 2016: Petr Kadleček, lesník
František Krahulec, botanik
Miroslav Kubát, starosta Jablonce nad Jizerou
Tomáš Filka, dlouholetý člen Horské služby Krkonoše
Josef Sekyra, geolog, in memoriam
- za rok 2017: Antonín Jurásek, lesník
Miloslav Bartoš, historik
Jiří Dunka, bývalý náčelník Horské služby Krkonoše
Aleš Suk, pedagog
Jan Messner a Štefan Spusta, in memoriam, bývalí členové Horské služby
- za rok 2018: František Jirásko, historik
Alfréd Pucher, strážce KRNAP
Petr Miles, přírodovědec, in memoriam
Antonín Tichý, sběratel a historik
Irena Bělochová, dokumentátorka
Přemysl Kovářík, člen Horské služby Krkonoše
Martin Maček, hospodář, in memoriam
Jan Luštinec, historik
Eliška Pilařová, publicistka
- za rok 2019: Hana Jůptnerová, pedagožka, in memoriam
Růžena Štěpánková, bývalá pracovnice Správy KRNAP
Eva Kalášová, bývalá pracovnice Správy KRNAP
Radko Tásler, speleolog
Jiří Sehnal, bývalý šéfredaktor časopisu Krkonoše
Adolf Klepš, náčelník Horské služby Krkonoše, in memoriam
Karkonoski Park Narodowy
Josef Tyliš, lesník a propagátor rohačkových jízd, in memoriam
Radek Hanuš, hudebník
- za rok 2020: David Mlejnek, hospodář
Jan Červinka, horolezec
Jiří Daněk, obnovitel drobných sakrálních staveb, in memoriam
Jiří Rohlík, kartograf a vydavatel map
Karel Hroch, lesník
Rautis, a. s., výrobce tradičních vánočních ozdob

Vladimír Paudera, bývalý člen Horské služby Krkonoše

za rok 2021: Pavel Klapuš, propagátor lyžařského sportu
Jan Grúz, ornitolog
Karel Hník, fotograf
Jan Hampl, kočí
Hana a Jiří Kulichovi, Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory – SEVER
Michal Janouch, polárník a meteorolog, in memoriam
Josef Nechanický, bývalý člen Horské služby Krkonoše, krkonošský lesník
Věra Ničová, pedagožka a ilustrátorka

za rok 2022: Vlasta Jankovská, palynoložka
Tomáš Hájek, starosta obce Poniklá Tomáš Hájek
Aleš Fetters, pedagog a spisovatel
Jan Hřebačka, lesník a bývalý ředitel Správy KRNP
Rostislav Fellner, mykolog
Michal Kreipl, provozovatel Lesní boudy
Ladislav Šlechta, dráteník
Stanislav Lelek, dlouholetý vedoucí vrchlabského národopisného souboru
Krkonošský horal Stanislav Lelek, in memoriam
Norbert Tippelt ml., hospodář
Karel Novák, bývalý člen Horské služby Krkonoše
Šárka Danková, spisovatelka

Na krkonošských cestách vás bude provázet 15 nových podmaleb na skle

Radek Drahný

Podmalby na skle – prastará výtvarná technika, která nechyběla skoro v žádné krkonošské chalupě. Patnáct zbrusu nových podmaleb dostala Správa KRNP darem od jejich autorky Zory Poniové-Paterové a jejího bratra Václava Patery. O uplynulém víkendu jsme dvě z nich odhalili také slavnostně – podmalbu s motivem Nejsvětější Trojice v Památníku obětem hor v Modrém sedle a podmalbu anděla strážného na křižovatce cest pod vrcholem Předního Žalého.

Památník obětem hor v Modrém sedle vznikl na konci 18. století na paměť krkonošského horáka Václava Rennera, který tu v roce 1798 zahynul při transportu dřeva z Lahrových Bud na Luční boudu, která právě Rennerům patřila. Obnovenou kapličku potom 25. září 1927 vysvětil vrchlabský děkan Johann Borth jako kapli Nejsvětější Trojice. V roce 1957 se pak stala památníkem těch, jejichž životy si vzalo zdejší nevyzpytatelné horské počasí, laviny, apod.

V sobotu odpoledne se u kapličky sešli oba dárci, strážci a další zástupci Správy KRNAP, starostka Pece pod Sněžkou Ilona Karlíková, či boudaři z Luční boudy Stanislav Beneš a Klára Sovová, aby slavnostně odhalili podmalbu Nejsvětější Trojice od Zory Ponické-Paterové, která jí do vínku popřála, „aby chránila ty, kdo se starají o krkonošskou přírodu i návštěvníky hor, boudaře, horské záchranáře a další.“

Kaplička, podmalbě, místním lidem, horám a jejich ochráncům i návštěvníkům hřebenů Krkonoš poté požehnal v krátké pobožnosti vrchlabský děkan, katolický farář P. Jiří Šlégr a symbolicky tak obnovil požehnání P. Johanna Bortha z roku 1927.

V neděli vystoupali na vrchol Předního Žalého poutníci z obou stran – od Jilemnice i od Vrchlabí, aby tak naplnili přání, s kterým tu Jan Nepomuk hrabě Harrach nechal kdysi postavit rozhlednu i hostinec – aby se totiž jak německy mluvící lidé z Vrchlabska, tak česky mluvící z Jilemnicka, nejen na krkonošských stezkách setkávali v přátelství a míru. Od včerejška jim k tomu bude pomáhat i anděl strážný na podmalbě Zory Ponické-Paterové na křižovatce turistických cest pod vrcholem Předního Žalého.

I v neděli se poutníkům, turistům a všem lidem, kteří chodí po našich horách, dostalo požehnání – od jilemnického katolického faráře a vikáře P. Františka Mráze a vrchlabských farářů Vladimíra Hruby z Církve československé husitské a Michaela Pfanna z Českobratrské církve evangelické. Šťastné cesty jim popřáli také starosta Jilemnice David Hlaváč a ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch, který připomněl přání hraběte Jana i letošní Krkonošský rok Harrachů, v němž si připomínáme právě hraběte Jana a 120. výročí jím vyhlášené první přírodní rezervace v Krkonoších na Strmé stráni v Labském dole.

Podmalby od Zory Ponické-Paterové můžete vidět kromě Modrého sedla a Žalého také u rozhledny Štěpánka (sv. Štěpán), na Čertově hoře (sv. Prokop), na Kotelské vyhlídce nad Horními Štěpanicemi (sv. Jiří), u památníku lesnické exkurze nad Husími boudami (sv. Hubert), na Hanapetrově Pasece (sv. Máří Magdalena), u Zámečku nad Dolním Dvorem (římská bohyně lovu Diana), na Liščí cestě u Zadních Rennerovek (sv. Florian), na Berghausu v Černém Dole (sv. Barbora), na Krausových Boudách nad Janskými Lázněmi (Panna Maria), na Pražačce nad Horním Maršovem (sv. Ambrož), na Václaváku na Černé hoře (sv. Václav), na Cestníku (sv. Hubert) a na Rýchorách (Panna Maria). Orientační mapka je přílohou této tiskové zprávy a ještě letos se chystáme vydat letáček pro zájemce o putování za těmito krásnými obrázky. Podrobnější článek o nich vyjde také v našem časopise Krkonoše – Jizerské hory.

Od soboty 18. května až do konce letošního října můžete obdivovat podmalby na skle také na výstavě *Svatí pomocníci* v Památníku zapadlých vlastenců v Pasekách nad Jizerou. Ty mají ale jinou autorku, emeritní ředitelku Krkonošského muzea ve Vrchlabí Janu Sojkovou.

V Krkonoších se objevil los evropský

Radek Drahný

Jelen evropský byl po desítky let největším savcem žijícím v Krkonoších. O tento svůj primát v budoucnu může přijít, protože se v Krkonoších objevil los evropský. Na tísňové lince Správy KRNAP jsme včera přijali opakovaná hlášení o pozorování potulujícího se losa evropského v okolí východokrkonoského Žacléře. Jedná se o druh, který zde byl doma a člověk jej v minulosti vyhubil.

Zřejmě se jedná o jedince, kterého již v minulých dnech zaregistrovali polští kolegové na pomezí Sovích a Krzeszowských hor v Polsku. „*Je předčasné spekulovat o tom, zda se losi v Krkonoších usadí natrvalo nebo zda pouze migrují. Každopádně to je dobrá zpráva o stavu naší přírody.*“

Vzhledem k tomu, že los se pohybuje v tradičním biokoridoru, je to důkazem smysluplnosti a efektivnosti těchto opatření a jejich ochrany,“ říká ředitel Správy Krkonošského národního parku Robin Böhnisch.

Los není pro člověka nebezpečný. Jedná se o plaché zvíře, které stejně jako jiní živočichové může být agresivní, zpravidla jen když člověk ohrožuje mláďata v přítomnosti matky. Los je velmi pohyblivé zvíře a překonává velké vzdálenosti. Aktuálně jsou hlavním problémem pro přežití losů v české krajině lidské překážky v podobě husté silniční sítě. Je třeba připomenout, že může následkem kolize dojít k vážné dopravní nehodě. Proto apelujeme na řidiče, aby při svých cestách, zejména v okolí Žacléře, byli obezřetní, protože srážka s losem může být oboustranně velmi nebezpečná.

Los evropský (*Alces alces*) je největší zástupce čeledi jelenovitých. Ve střední Evropě je zvířetem původním, ale v 15. století byl vyhuben. Dospělý samec v našich podmínkách může vážit 350–450 kg a dosahovat výšky v kohoutku přes dva metry. Samice jsou menší. Losi mají šedohnědou až černou srst. Charakteristická je pro ně velká protáhlá hlava se silným přechýlujícím horním pyskem. V Česku je stabilní populace přibližně 15 jedinců na Šumavě, kde losi našli prostor k životu v blízkosti Šumavského národního parku, resp. CHKO Šumava. Ojedinelé jsou hlášena pozorování migrujících jedinců i z jiných částí republiky.

Správa KRNAP vyrazila na sousedská setkání

Radek Drahný

Sousedským setkáním na Benecku u kaple sv. Huberta jsme zahájili seriál akcí *Troubení u kapliček a křížků*, kterými v letošním roce plánujeme oslovit naše sousedy, obyvatele hor. Více než stovka příchozích si vyslechla loveckou hudbu v podání trubačů Správy KRNAP a následně všichni přítomní strávili příjemný podvečer v družných rozhovorech. Akce se konají v rámci oslav 120. výročí založení první krkonošské přírodní rezervace, kterou vyhlásil Jan Nepomuk hrabě Harrach v roce 1904 na Strmé stráni v Labském dole.

„V loňském roce jsme v rámci oslav 60. výročí založení KRNAP uspořádali několik koncertů našich trubačů a místních hudebníků v krkonošských kostelích. Byly to velmi úspěšné akce. Proto jsme se letos rozhodli na ně navázat cyklem sousedských setkání u kapliček a křížků,“ říká k podstatě akce ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. *„Loni při koncertech v kostelích rezonovalo slovo domov, letos u kapliček je to tradice, co je tím pevným základem, na kterém stavíme,*“ upřesnil.

Seriál Troubení u kapliček a křížků bude pokračovat 12. července v 18 hodin u kaple sv. Michala na Konfiskátech mezi Lánovem a Černým Dolem, 19. července (18 h.) u Muzea krkonošských řemesel v Poniklé, 26. července (18 h.) u výklenkové kaple Panny Marie v Příchovicích, 2. srpna od 17 hodin v Horních Albeřicích a 9. srpna u Kaple Smíření v Bystřici u Mladých Buků. Vemte si s sebou třeba piknikový koš s občerstvením. My pro vás máme připravenou ochutnávku piva Harrach z Velkého Meziříčí (<https://www.jelinkovavila.cz/cs/nase-pivo-harrach>). Těšíme se na viděnou!

Další informace o průběhu letošního Krkonošského roku Harrachů najdete na sociálních sítích pod hashtagem #KrkonoškyRokHarrachu, případně #StrmaStran120.

Krkonošské mokřady získaly 1. místo v Adapterra Awards

Radek Drahný

Projekt *Revitalizace mokřadů v Krkonošském národním parku* získal v soutěži Adapterra Awards 1. místo v kategorii Krajina. Toto ocenění podtrhuje skutečnost, že se nám dosud povedlo obnovit vodní režim na 35 lokalitách, na kterých jsme zahradili více než 50 km v minulosti vybudovaných odvodňovacích kanálů. V posledních pěti letech jsme na části Krkonoš „opravili“ zdejší vodní režim, zvýšili jsme zásobu podzemních vod, snížili rychlý odtok v době přívalových dešťů a nastartovali obnovené procesy vzniku mokřadů.

„Těší nás, že odborná komise ve velmi silné konkurenci dvaceti dalších kvalitních projektů zrovna náš vyhodnotila jako nejlepší,“ řekl Václav Jansa, garant projektu a vedoucí Odboru péče o národní park Správy KRNAP. *„Je to obrovské ocenění práce všech, kteří se na předchozích projektech revitalizace mokřadů v Krkonoších podíleli a velká motivace pro další pokračování v započaté práci, protože zdaleka nejsme na konci,“* dodal.

„V rámci všech předešlých projektů, při nichž jsme v Krkonoších řešili změnu vodního režimu a zadržování vody v krajině, jsme odstraňovali nevhodné zásahy našich předků, došlo k obnovení ekologické funkce mokřadních společenstev a zároveň k nastavení jejich dlouhodobého monitorování,“ uvedla Viera Horáková, vedoucí Oddělení ochrany přírody Správy KRNAP. *„Již nyní pozorujeme změnu charakteru jednotlivých ploch. Zadržení vody pomocí přehrázek vedlo ke vzniku drobných tůní, blízké okolí odvodňovacích kanálů je ve srovnání s původním stavem výrazně vlhčí a získává mokřadní charakter. Nečekaným a velmi příjemným překvapením je rychlost obnovy biotopu. Již za rok po ukončené revitalizaci jsme obvykle pozorovali hmyz vázaný na vodní prostředí, začali se zde rozmnožovat obojživelníci a plochy rychle znovu osídlovala vegetace mechorostů, ostřic, suchopýrů a dalších druhů,“* upřesnila Horáková.

Pozornosti odborníků neunikl ani další projekt našeho resortu a to *Revitalizace přírodní rezervace Maršálka* v CHKO Železné hory. Díky několikaleté práci se v chráněné krajinné oblasti splnil velký sen ochránců přírody. Za pomoci bagrů a další techniky se podařilo vrátit vodu do odvodněných luk přírodní rezervace a evropsky významné lokality Maršálka. Již po roce od dokončení se ukázalo, že byl projekt úspěšný. Vzácné tolije, orchideje prstnatce a tajemní plži vrkoči zde nyní mají opět vhodné podmínky k životu a mohou se šířit zpět do míst, odkud postupně vymizeli.

Adapterra Awards je soutěž, která oceňuje projekty, jež ochlazují naše města a pomáhají zadržovat vodu v krajině. Zásadní kritérium je přínos projektu z hlediska adaptace na dopady klimatické změny. Tj. jak vhodně reaguje na problémy, které z hlediska očekávaného vývoje klimatu vyžadují v daném území prioritní řešení. Při hodnocení se bere ohled nejen na rámec projektu, jeho velikost a dopad, ale především na potenciál, který daný typ projektu a realizátor má (zda a do jaké míry dokázal projekt svůj potenciál naplnit). Již 6. ročník soutěže organizuje Nadace Partnerství. www.nadacepartnerství.cz

Potvrzeno: vlci se v Krkonoších rozmnožují

Radek Drahný

V loňském roce se vlci na území Krkonošského národního parku začali pohybovat častěji než v minulosti. Důkazem byla mnohá pozorování odborníků i návštěvníků Krkonoš. Z aktuálních údajů získaných pomocí fotopastí, nálezů pobytových znaků, genetických analýz a hlášení od veřejnosti víme, že se i letos vlci pohybují prakticky po celém území KRNAP a odhadujeme, že sem zasahují 2–3 vlčí teritoria. Díky přeshraničnímu monitoringu je u česko-polské smečky v

západní části Krkonoš potvrzeno pravidelné rozmnožování. Zda byla tato smečka úspěšná i letos, ještě nevíme. Bezpečně ale víme, že vlci na východě českých Krkonoš vyvedli minimálně tři mláďata. Jedno z nich bylo před pár dní bohužel nalezeno mrtvé. Z prvotní prohlídky veterinářem se zvíře zdálo být v dobré zdravotní kondici, tříměsíční samici s největší pravděpodobností usmrtil jiný vlk nebo volně pobíhající pes.

„Stále ve spolupráci s Mendelovou univerzitou v Brně sbíráme vzorky vlčího trusu a posíláme je na genetickou analýzu. Nadále rozšiřujeme síť fotopastí, pomocí kterých sledujeme vlčí populaci na území národního parku,“ říká zooložka Karolina Mikslová. „Díky tomu také víme, kolik lidí nerespektuje režim klidových území, kde se smí chodit jen po značených cestách. Fotopasti dokazují, že volným terénem prochází velké množství lidí, mnozí z nich se psy na volno. A to přímo v jádru vlčích teritorií,“ dodala.

Pokud by letošní mládě zardousil jiný vlk, bylo by to součástí jejich přirozeného chování. Pokud by ale vlče zardousil volně pobíhající pes, který nebyl pod kontrolou svého pána, pak by se jednalo o alarmující skutečnost, neboť by zaviněním člověka došlo k usmrcení zvláště chráněného živočicha. Mrtvé vlče bude podrobeno pitvě, která možná ukáže, jak přišlo o život.

Pochopitelně si uvědomujeme složitost soužití vlků a místních hospodářů. Kromě aktivního kontaktu s nimi se neustále snažíme hledat cesty, jak vzájemnou komunikaci ještě zlepšovat. Vyvinuli jsme aplikaci, prostřednictvím které hospodáři dostávají informace o škodách na hospodářských zvířatech v oblasti, kde pasou, aby se měli možnost účinněji postarat o svá stáda. Pomáháme jim i s dotacemi na zabezpečení pastvin. Statistika nicméně ukazuje, že zájem vlků o hospodářská zvířata není velký, což odpovídá odborným studiím². V loňském roce jsme zaznamenali 12 útoků, do letošního července 6.

Při setkání s vlkem je třeba obezřetnosti. Nezapomínejme, že vlk je divoká šelma. Doporučujeme návštěvníkům Krkonoš, aby měli své psí mazlíčky na vodítku. Důrazně žádáme, aby návštěvníci nezkoušeli vlky krmit nebo jim ve volné přírodě zanechávat možnou potravu či zbytky jídla. Majitelé nemovitostí, chataři a chalupáři by venku neměli nechávat zbytky potravy. Přivykat vlky na to, že je člověk zdrojem potravy, je to nejhorší, co můžeme udělat vlkům i vzájemnému soužití.

Při setkání s vlkem je nutné ponechat mu únikový prostor. Neuzavřít mu možnost utéct. Nebojte se. Zvíře nejprve z dálky zkoumá, zda pro něj představujete hrozbu, ve dne hůře vidí. Chcete-li ho zaplašit, stačí tlesknout rukama, hlasitěji promluvit, aby vás vlk slyšel a uvědomil si, že jste člověk.

Děkujeme také návštěvníkům, že nám hlásí svá vlčí pozorování, často doprovázená fotografiemi. Prosíme, pokračujte v tom i dál. Je pro nás důležité znát i čas a místo pozorování, ideálně se souřadnicemi v aplikaci Mapy.cz. Svá pozorování hlaste naší zooložce Karolině Mikslové na e-mail kmikslova@knap.cz či na telefon (vč. SMS) na tel.: 731 533 895.

Vlk má své místo v přírodě i v naší kultuře. Vzbuzuje respekt i obdiv, někdy ale i obavy. Lidé jej nemilosrdně pronásledovali, nyní se k nám postupně vrací a plní svou roli predátora. Zkušenosti z Evropy ukazují, že je možné hospodařit v krajině, kde zároveň žijí divoké šelmy. Právě na území Krkonošského národního parku lze očekávat úspěšnější návrat vlků než v okolní volné krajině. Národní park je vzhledem ke svému poslání i charakteru ekosystému vhodným místem k jejich životu.

Informace pro návštěvníky i hospodáře v souvislosti s vlky v Krkonoších najdete na našem webu na adrese <https://www.knap.cz/priroda/vlci-v-krkonosich/>

Podrobné informace o návratu vlků do české přírody – pro veřejnost i hospodáře o možnostech náhrad škod, jejich výskytu, financování preventivních opatření, postupu při hlášení škody a

² Podle potravních analýz hospodářská zvířata tvoří jen minimální podíl vlčího jídelníčku. Německá studie z roku 2016 hovoří o 1,1 %, zato srnci a další kopytníci převažují

zabezpečení hospodářských zvířat před útoky vlků – najdete na webu AOPK ČR na adrese <http://www.navratvlku.cz>.

Krkonošské muzeum získalo cenu za příkladnou přeshraniční spolupráci

Radek Drahný

Dlouholetou vynikající spolupráci polského Muzea keramiky v Boleslavci a Krkonošského muzea Správy KRNAP ve Vrchlabí ocenil euroregion Nisa. Při slavnostním ceremoniálu na hradě Grabštejně byly zástupcům obou muzeí předány tradiční skleněné kapky symbolizující řeku Nisu, která spojuje všechny tři země. Ocenění jsme převzali z rukou vedení euroregionu, hejtmána Libereckého kraje Martina Půty, zemského rady okresu Görlitz Dr. Stephana Meyera a primátora města Jelení Hora Jerzyho Łuźniaka.

Krkonošské muzeum s Muzeem keramiky spolupracuje už od roku 2008. Společně jsme realizovali řadu projektů, např. Boleslavec – Vrchlabí po stopách společné historie (2009), Via Fabrilis 2009–2010, Via Fabrilis II 2013–2014, Zahrady živé kultury 2012–2013 a Boleslavec – Vrchlabí aktivní přeshraniční spolupráce muzeí 2016–2018. Všechny z nich se věnovaly uchovávaní a prezentaci projevů tradiční lidové a měšťanské kultury v oblasti řemeslné výroby na území středních a západních Krkonoš a přilehlého podhůří na české i polské straně hor.

Nejviditelnějším výsledkem spolupráce na české straně je replika čtvrtého historického domu, která byla postavena ve Vrchlabí na náměstí Míru v rámci oceněné spolupráce, a také již tradiční každoročně pořádané akce pro veřejnost, jako Masopust, sv. Ján, Řemeslnické léto nebo Dožínky. Vznikla také Via fabrilis – Cesta řemeslných tradic původně po trase Vrchlabí–Boleslavec, která dnes zahrnuje 38 institucí ve 33 městech a obcích.

7. FINANČNÍ HOSPODAŘENÍ SPRÁVY KRNAP

Rozbory hospodaření lze nalézt ve speciální příloze Ročenky.

8. KONTAKTY, ADRESY

Správa Krkonošského národního parku Dobrovského 3 543 11 Vrchlabí tel.: 499 456 111 (ústředna)	Hlavní informační centrum náměstí Míru 223 543 11 Vrchlabí tel.: 499 456 761, 499 421 474
Informační středisko 543 51 Špindlerův Mlýn tel.: 499 493 228	Informační středisko 512 46 Harrachov tel.: 481 529 118
Informační středisko 542 21 Pec pod Sněžkou tel.: 499 896 213	Krkonošské muzeum náměstí Míru 224 543 11 Vrchlabí tel.: 499 456 761, 499 421 474
Krkonošské muzeum Památník zapadlých vlastenců 512 47 Paseky nad Jizerou tel.: 481 523 609	Krkonošské muzeum Husova 213 543 11 Vrchlabí tel.: 499 456 708
Expozice Šindelka 512 46 Harrachov tel.: 481 528 310	Krkonošské muzeum Zámek 1 514 01 Jilemnice tel.: 481 543 041
Záchranná stanice pro handicapované živočichy Dobrovského 3 543 01 Vrchlabí tel.: 499 456 769	Územní pracoviště Harrachov 512 46 Harrachov 325 tel.: 481 528 105
Územní pracoviště Špindlerův Mlýn 543 51 Špindlerův Mlýn 275 tel.: 499 433 175	Územní pracoviště Černý Důl 543 44 Černý Důl 58 tel.: 499 440 420
Územní pracoviště Rezek 512 38 Vítkovice v Krkonoších 176 tel.: 481 582 723	Územní pracoviště Horní Maršov 542 26 Horní Maršov 111 tel.: 499 871 102
Územní pracoviště Pec pod Sněžkou 542 21 Pec pod Sněžkou 145 tel.: 499 896 214	

;

Ročenka

Správy Krkonošského národního parku 2024

Připravil kolektiv autorů Správy KRNAP

Redakce: Mgr. Radek Drahný, MBA

Vydala: Správa KRNAP, Vrchlabí v roce 2025